Моніторинг регіональних процесів у рф
Перше півріччя 2024

Недержавний аналітичний центр «Українські студії стратегічних досліджень» здійснює довготерміновий проєкт **Моніторингу регіональних процесів у рф.**

Мета дослідження — фіксація та визначення динаміки конфліктогенних та дезінтеграційних факторів, що сприятимуть деконструкції російської федерації та її зникнення як геополітичної реальності.

Об'єктом моніторингу є інформаційне поле російської федерації, аналізуються найбільш популярні новини різних регіонів росії щомісяця, що дасть чіткіше уявлення про внутрішні процеси, які протікають на території держави-агресора та дозволить провести моніторинг конфліктогенних регіональних процесів.

Проєкт проходить у партнерстві з ініціативою «Антиімперський блок народів», а також громадською організацією «Український студент».

Моніторинг відбувається за **сімома основними якісними параметрами**, які розглядаються в контексті їхнього впливу/відповідності на посилення чи послаблення центральної влади. Тобто є потенціалом до її дезінтеграції чи навпаки, цілісності.

1. Суспільно-політичний: місцеві політики, «варяги», політичні інститути, клани, процеси тощо.
2. Соціально-економічний: міжбюджетні стосунки, ділова активність, контроль за активами та грошовими потоками тощо.
3. Гуманітарний: мова, культура, освіта, кіновиробництво тощо. Заяви влади, інтелігенції, активістів щодо історичних, культурних питань.
4. Релігійний: відокремлення церкви від держави, участь у державній пропаганді/контрпропаганді, вплив на політичні, культурні процеси.
5. Національний — становище корінних народів, їхній вплив на ситуацію в регіоні, визвольна боротьба.
6. Екологічний — забруднення довкілля й викликані ним протести.
7. Військовий — вплив війни та мобілізації на суспільно-політичну ситуацію.

Моніторинг конфліктогенних та дезінтеграційних факторів у рф

Перше півріччя 2024 року

Найбільший вплив на процеси в росії в першому півріччі 2024 року здійснює агресивна війна росії проти України (так звана СВО), переведення країни на воєнні рейки, звуження громадянських та національних прав. Головними суспільними конфліктогенним подіями на території рф стали січневі протести в Башкортостані, весняні масштабні

екологічні лиха, зокрема паводки в Оренбурзькій та Курганській областях, великі пожежі. *Ситуація в росії продовжує поступово ускладнюватись, а центр продовжує втрачати контроль над ситуацією, зберігаючи, однак, інформаційну цензуру в країні та силові важелі впливу.*

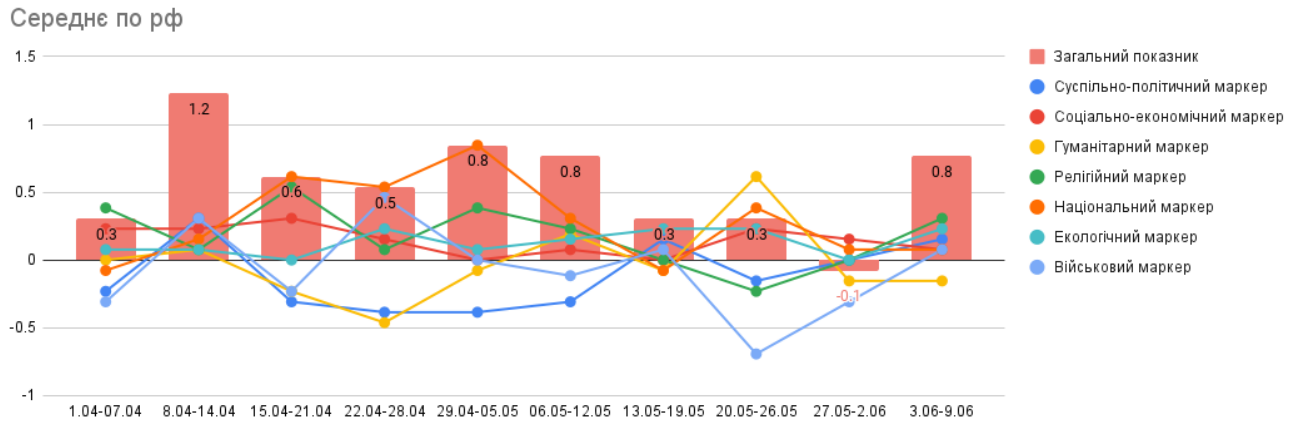

Важливою подією всеросійського рівня стали так звані вибори путіна в березні 2024 року, які спричинили «перезавантаження влади» на федеральному та регіональному рівнях, урядові зміни, відставку частини очільників суб'єктів федерації. Відсторонено міністра оборони Сєргєя Шойгу, якого призначено секретарем Ради безпеки рф (замість Ніколая Патрушева-старшого). Найімовірніше, ця відставка є покаранням за невдале ведення війни. На посаду голови військового відомства висунутий колишній віцепрем'єр з економічних питань Андрєй Бєлоусов, якого пов'язують із наближеними до путіна Кірієнком і Ковальчуками.

У режимі російського типу значення інституцій залежить від зв'язків їхніх керівників із путіним. Як наслідок Рада безпеки втрачає роль та стає почесною пенсією, на яку й відправлено С. Шойгу. При цьому його ключових заступників піддають арештам — спершу заступника Шойгу Тімура Іванова, згодом начальника Головного управління кадрів Міністерства оборони Юрія Кузнєцова.

Серед наближених до кремлівського диктатора є Ніколай Патрушев-старший, роль якого трохи послаблена, але, очевидно, путін із ним рахується, адже його призначено радником в адміністрації, а син Дмітрій став віцепрем'єр-міністром.

Найголовніше, що на своїх посадах залишилися всі, крім С. Шойгу, очільники силових відомств — Алєксандр Бортніков (голова ФСБ), Владімір Золотов (керівник Росгвардії) і Сєргєй Наришкін (голова Служби зовнішньої розвідки). Варто зауважити, що Бортніков і Золотов є креатурами Патрушева, противагою їм залишаються Андрєй Бєлоусов і Валєрій Гєрасімов. І найімовірніше, путін намагатиметься працювати через них, напряму управляючи перебігом війни.

Та головний факт — попри різні інсайди, не змінився глава уряду Міхаїл Мішустін. Він починав як непомітний технократ, і досі мінімізує радикальні заяви щодо зовнішньої

політики, виступаючи «ефективним господарником». Все більше підтверджень, що саме його підтримує Пекін як наступника путіна, і він змушений рахуватися з думкою старшого брата. Недарма новий старий уряд призначений перед візитом путіна до Китаю 16-17 травня.

Ще однією тенденцією, що прослідковується в новинах, є те, що російський режим стикається з неспроможністю воювати без загальної мобілізації, і через це масово вербують найманців з Африки та Азії. Також у червні низка регіонів у десятки разів збільшує виплати з місцевих бюджетів на підтримку «добровольців». Однак влада боїться повної мобілізації і масових протестів після цього.

Варто відмітити наростання економічних проблем, які посилюються західними санкціями. Після потрапляння під санкції з 13 червня біржова торгівля доларом та євро в росії припинена. Російський рубль перестав бути вільноконвертованою валютою. Також Мінфін США заявив, що готовий ввести будь-які санкції проти іноземних банків за операції з російськими фінансовими організаціями, серед них зі «Сбєрбанком» та ВТБ. Паралельно із цим введені нові санкції у сфері ІТ. З 12 вересня в росію заборонено експорт, продаж, постачання зі США, а також через треті країни послуг у сфері ІТ-консультування та проєктування, ІТ-підтримки та хмарних секторів для програмного забезпечення будь-якій особі в росії.

Згідно з традиційними параметрами, російська економіка перебуває в чудовій формі. Втім, путін і компанія настільки спотворили її структуру в бік ВПК, що вимірювати її стан подібно до інших країн світу ми вже не можемо.

Кремлівські пропагандисти радісно вказують на те, що їхній ВВП зростає швидше, ніж у багатьох держав ЄС. Однак вони забувають згадати, що в росії нині діють небачені обмеження на рух капіталів, роль уряду в економічних процесах неприродно зросла, а торговельні зв’язки московії із зовнішнім світом за два роки зазнали радикальної переорієнтації із Заходу на Південний Схід.

У росії поки немає режиму планової економіки, характерної для СССР до самого його розвалу. З іншого боку, країна-агресор більше не є державою з ринковою економікою. Система, що нині існує в московії, має назву «дирижизм», що характеризується активним державним втручанням у всі економічні процеси.

Московський уряд впроваджує свою стратегію репресивними методами, ставлячи інтереси бізнесу й населення нижче за воєнні потреби. Водночас мінімальний добробут пересічного громадянина залишається важливою частиною кремлівської політики. У своїх передвиборчих заявах путін наобіцяв своїм виборцям державних програм, які можуть коштувати багато трильйонів рублів. Імовірно, обіцянки залишаться обіцянками: ці трильйони будуть витрачені на «гробові» й ремонт пошкоджених українськими дронами НПЗ, а не на добробут жителів темного російського села.

Через два роки великої війни базовим сценарієм для москви стало довгострокове збройне протистояння. Кремль не вірить у можливість поразки, але також не сподівається на скасування санкцій і повернення до світової торгівлі. Нещодавні обмеження

щодо московської фондової біржі, нехай надзвичайно болісні, не стали для москви несподіванкою; уряд до них уже тривалий час готувався.

Майбутнє російської економіки залежить від того, чи зможе кремль знаходити джерела фінансування воєнних витрат, що суттєво зростають. Збільшення видаткової частини бюджету планують забезпечувати доходами від продажу енергоносіїв, однак поки незрозуміло, чи будуть ці доходи отримані. Джерелом погашення дефіциту є Фонд національного добробуту, що стрімко вичерпується: вартість його ліквідних активів скоротилася з 9 трлн рублів на початку 2022 року до 5 трлн на початку 2024-го.

РЕГІОНИ

А) Кавказ

Ростовська область

15-17 березня в росії відбулися вибори президента. Російський Центрвиборчком заявив, що путін у Ростовській області набрав 90,81% голосів виборців, що вказує на спрямовану роботу місцевої влади.

Серед піврічних подій виділяються такі.

Інформація про арешт чотирьох мешканців Ростова, яких підозрюють у підпалі двох трансформаторних підстанцій і плануванні підпалу магістрального нафтопроводу. Також на Новочеркаській ГРЕС вночі на 25 березня була пожежа. Українська ЗМІ повідомляють, що подія відбулася через українські безпілотники, які її атакували. У російських ЗМІ не повідомляють про причини, лише про самі факти загоряння й ліквідації усіх наслідків.

У ЗМІ надходить незначна інформація щодо підривної діяльності — спроби диверсійних дій на енергосистемах області і відсутність підтримки російських військових. Цікавою є мотивація та причини таких дій. Регіон близький до українського кордону, відповідно, наслідки війни тут чуються дещо більше.

У регіоні трапляються події, які можна інтерпретувати як ті, що розхитують внутрішню стабільність влади.

Кубань (Карачаєво-Черкеська Республіка, Краснодарський край, Республіка Адигея, Ставропольський край)

Краснодарський край за даними Росстату посідає третє місце серед регіонів за природним міграційним приростом з початку 2024 року. Регіон і надалі приваблює трудових мігрантів із гірських республік Північного Кавказу, де спостерігається профіцит трудових ресурсів, а також із невизнаної Абхазії. Козацький субетнос дедалі більше обростає м’язами та почувається на берегах нижньої та середньої Кубані першим серед рівних. Зверхнє ставлення «кубаноїдів» постійно відзначають навіть «руські» приїжджі

зі слов'янських регіонів росії. Найбільше відчувають це трудові мігранти з республік Центральної Азії. Після теракту в підмосковному концертному залі «Крокус Сіті Хол» під час виступу гурту «Пікнік» 22 березня 2024 року силовики проводять постійні рейди на будівництвах ти сільгосппідприємствах, де виявляють нелегалів, що підпадають під депортацію.

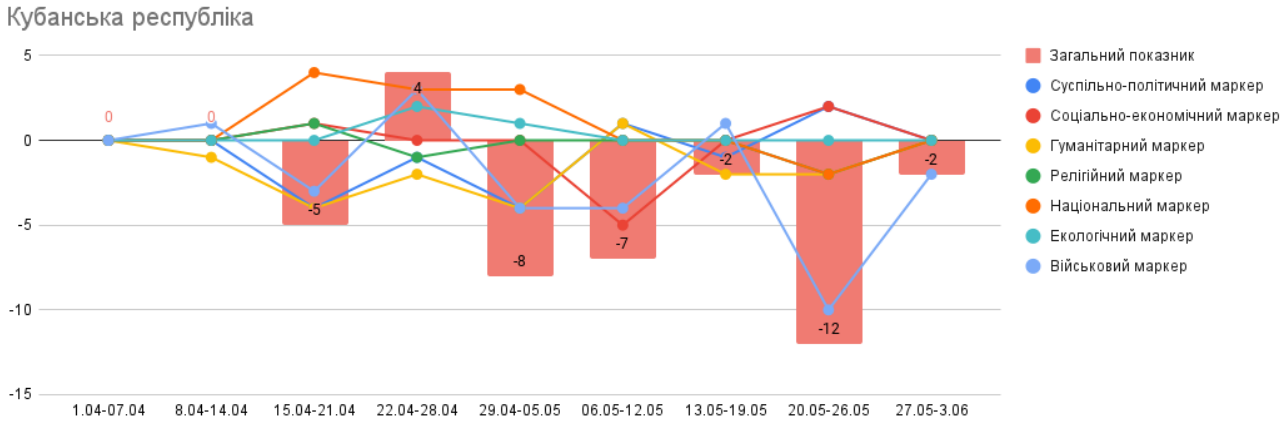

Також тривають судові репресії проти противників війни, зокрема суд над Міхаїлом Балабановим. (Уродженця Казані Міхаїла Балабанова було затримано в Ставропольському краї в грудні 2022 року. Слідство вважає, що він планував підпал військкомату за завданням української розвідки. Кримінальну справу порушили за статтею про підготовку до теракту. Також прокурор зажадав 10 років для п'ятигірського екоактивіста Сергія Легкобітова.)

19 березня перервано роботу аеропорту в крайовій столиці. Причиною стало пошкодження злітно-посадкової смуги.

«Покозачення»

У Краснодарському краї активно іде процес розбудови «Кубанского казачого войска», який охоплює всі важливі сфери життя регіону: від дошкільної освіти до участі підрозділів «ККВ» в «СВО». Це відбувається за активної підтримки крайової адміністрації. Безпосередньо цим питанням опікується отаман «ККВ» Алєксандр Власов, який обіймає посаду віцегубернатора краю. Проте в інших регіонах, що історично входили до Кубанської області, ці процеси або не відбуваються, або мають поміркований і не такий всеосяжний характер.

Ідеологічними стовпами «покозачення» є міфи про «вдячність та вірність російській імперії», «про Велику Перемогу» та «СВО». Вони формують зручну для москви картину світу козаків, де вони одночасно є сторожовими псами імперії та бойовим авангардом «русского мира».

Соціалізація дітей та молоді

Два базові елементи соціалізації козачат на Кубані — це вдячність імперії та сповідування всеросійського інтегрального міфу про «Велику Перемогу». Ось кілька прикладів.

Під час святкування 295 років від дня народження Єкатерини II у Краснодарі віце-губернатор краю, отаман «Кубанського козачого війська» А. Власов наголосив: «*Наші козачата змалку знають дату народження Єкатерини II, а також пам'ятають значення грамоти на освоєння кубанських земель, яка була дарована козакам 30 червня 1792 року».*

Під час нагородження переможців конкурсу дитячої козачої пісні та гала-концерту, присвячених 79-й річниці «перемоги у Великій Вітчизняній війні», один із почесних гостей зі Слідчого комітету рф зазначив: «*Тут сьогодні ми бачимо хлопців, які несуть прапори наших дідів, бійців, які, як і наші предки, відстоюють честь та свободу Батьківщини, виконуючи найскладніші завдання у ході СВО, виявляючи мужність та героїзм».*

На засіданні Ради отаманів Всеросійського козачого товариства отаман «ККВ» А. Власов заявив, що Союз козачої молоді Кубані налічує понад 118,5 тисяч учасників руху.

Історична пам'ять

У статуті Краснодара зафіксують «історичну роль» «ККВ» як інструмента захисту імперських інтересів. «*Не буде помилкою, якщо у Статуті буде передбачено, що місто Краснодар-Катеринодар засновано козаками в період 1793–1794 років для захисту південних рубежів Росії»,* — зазначив заступник директора правового департаменту Міхаїл Димитренко.

26 квітня відзначалася пам'ятна дата — День реабілітації кубанського козацтва, прийнятий Законодавчими Зборами Краснодарського краю в 1995 році. «Кубанське козаче військо» запланувало проведення урочистих та пам'ятних заходів у 556 козацьких товариствах на територіях Краснодарського краю, Республіки Адигеї та Карачаєво-Черкеської Республіки, а також у Сухумському особливому козачому відділі в Абхазії.

У Лазареву суботу на згадку про загиблих у роки радянських репресій козаків митрополит Василій після закінчення Літургії у Військовому соборі Олександра Невського звершив заупокійну Літію.

Ілюстративною в цьому плані є заява до цього дня губернатора Краснодарського краю В. Кондратьєва: «*Цього дня ми відзначаємо його відродження, примирення з минулим та торжество історичної справедливості. Наш край завжди був і залишиться землею козаків, відданих своїй Батьківщині».*

Отже, про керівну роль Москви в репресіях проти кубанців керівник краю воліє не згадувати, аби не руйнувати створену пропагандою картину світу.

Те саме стосується й української культури на Кубані, яка зводиться до етнографічно-фольклорних проявів. Тут флагманом став Державний академічний Кубанський козачий хор під керівництвом вірного путініста Віктора Захарченка, 50-річчя творчої дія-

льності якого на посаді художнього керівника та головного диригента було широко відзначено на найвищому крайовому рівні. Цим вшанували його внесок у перетворення славетного творчого колективу на пропагандистський інструмент.

«СВО»

На Кубані формується потужний регіональний мілітарний кластер. Його підвалини — казенна промосковська козацька ідеологія, матеріальні заохочення та «покозачення» за територіальною ознакою. Жодної хоч якось визначної події в житті військових частин розташованих у Краснодарському краї не освячуються без віцегубернатора Краснодарського краю, кремлівського отамана «Кубанського козачого війська» А. Власова. Своєю присутністю він покликаний уособлювати належність будь-яких людей в однострояхдо козацької військової традиції.

Місцева влада на всіх рівнях намагається заохочувати поповнення лав охочих померти в Україні. Так у Геленджику місцеві депутати ухвалили рішення про додаткову одноразову виплату тим, хто підписав контракт для проходження служби «за ленточкой». Розмір «пряника» — 250 тис. рублів. Цікаво, що «премія» за вибір іменного підрозділу (тобто такого, що приписаний до Краснодарського краю) перевищує федеральну виплату: 195 проти 200 тисяч рублів. А з регіональною виплатою може набігати до 1,4 млн рублів (близько 14 тис. доларів).

Протестні та антисистемні дії

Єдиною формою протесту на Кубані, яка не надто дратує режим, є екологічні акції, які підтримує придворна опозиція.

Понад 150 осіб взяло участь у мітингу проти полігону для сміття, який влада планує облаштувати біля станиці Радянської, повідомили організатори. *«Було багато поліції. Мітинг пройшов добре та організовано. На ньому виступило близько десяти осіб з-поміж мешканців станиці, представники партій КПРФ та Яблуко, а також екологи»*, — прокоментувала лідерка громадської організації «Ворота Кавказу» Альбіна Мащенко.

А ось спротив агресивній війні та підтримка України має спорадичний та неорганізований характер. Спецслужби прагнуть придушити будь-які його спроби. Так оперативники УФСБ затримали чоловіка, який збирався передавати інформацію про дії та розміщення Збройних сил російської федерації. Силовики зазначають, що на зв’язок з українською розвідкою кубанець вийшов сам.

Також проти 16-річного підлітка зі Ставропілля порушили кримінальну справу щодо закликів до тероризму (ч. 1 ст. 205.2 КК) через антивоєнні листівки. «Понад 400 людей загинули в селі Буча внаслідок воєнних злочинів, скоєних Збройними силами росії. Це не звільнення, це геноцид», — йшлося в листівках, які він нібито розклеював у ніч із 3 на 4 квітня. Також на них була фотографія зруйнованої будівлі, напис «Свобода Росії» та посилання на телеграм-канал легіону «Свобода Росії».

«Покозачення»: SWOT-аналіз

Strengths	**Weaknesses**
— Адмінресурс — Ідеологічно-ціннісний базис — Ресурсозабезпеченість — Автономність процесу — Тотальність та багатовекторність.	— Спротив слов`ян-некозаків — Кастовість — Територіальна обмеженість — Відсутність федеральної законодавчої бази — Негативне ставлення представників інших національних спільнот — Аполітичність.
Opportunities	**Threats**
— Локальна армія на кшталт «кадирівців» — Масштабування на інші регіони, що історично входили до Кубанської області — Здобуття пільг та преференцій для Краснодарського краю на федеральному рівні — Зростання етнічної свідомості, націєтворення — Здобуття особистих пільг та преференцій для козаків — Претворення Кубані на точку тяжіння для слов'янського населення Північного Кавказу. — Зростання ваги кубанської еліти в загальноросійському масштабі. — Політизація процесу (створення відповідної партії).	— Міжнаціональні конфлікти — Конфлікти з іншими суб'єктами рф — Стихійність, вихід з-під контролю — Завищення очікувань, неприйняття спеціального закону або розчарування щодо його положень — Конфлікт із центральною владою, вимоги підвищити статус суб'єкта федерації, автономізм, сепаратизм — Згортання процесу з боку центральної влади.

Процес «покозачення» на даному етапі слугує інтересам путінського режиму, адже він відбувається під ретельним ідеологічним контролем і в очах центру переважно виглядає як конструкція етнографічної резервації для козацького етносу на Кубані, створення організованої спільноти з імперським світоглядом та готовністю захищати її інтереси від внутрішніх ворогів, а також є джерелом поповнення втрат окупаційних військ.

Проте цей процес несе в собі значні ризики та конфліктогенні фактори, якими Україна неодмінно має скористатися.

«Покозачення» стане загрожувати імперській цілісності в той час, коли в ньому почнуть проявлятися такі риси:

1. Політизація. У вигляді голосування козаків лише за «своїх», вимог розширення квот у партійних списках, створення політичної партії. Збільшення впливу козацьких організацій на рішення відповідних органів влади.

2. Шовінізм. Як привілейована верства козацтво Кубані збільшить рівень агресії до представників інших етносів та мігрантів з інших російських регіонів.

3. Створення та легалізація козацької силової структури. Вона стане інструментом вирішення економічних, етнічних, інших суперечок та зумовить зростання апетитів місцевих еліт.

4. Пошук себе в наявній системі стосунків федерального центру та регіонів і бажання її змінити. Зростання самосвідомості, що спиратиметься на широку ресурсну базу, призведе до необхідності переналаштування стосунків як із центральною владою, так із сусідніми з Краснодарським краєм суб'єктами. Насамперед відбуватиметься це під приводом збирання історичних земель «ККВ» та захисту інтересів козаків, що там мешкають.

Враховуючи вищенаведене, в українських інтересах є просування в «партизанський» спосіб таких наративів:

1. Дискусія довкола Закону «О российском казачестве»: вимоги його скорішого прийняття та включення вигідних для «ККВ» положень, які навряд чи будуть прийняті. Це підриватиме довіру до режиму та представників козацтва, які на нього працюють.

2. Просування міфологем про виключність козацтва, його особливість та меншовартість інших народів Кубані (повернення в «золотий вік» дореволюційних часів). Це призведе до зростання напруги у відносинах із національними республіками та спільнотами, збільшення конфліктів на етнічному ґрунті.

3. «Кадирівщина». Представники «ККВ» повинні мати ліцензію на насилля, подібну до чеченських силовиків. Це неминуче призведе до збільшення конфліктів, що вирішуються в силовий спосіб, та дестабілізуватиме ситуацію. А отже — до недовіри режиму.

4. Демонстрація нерівності становища кубанських козаків у різних федеральних суб'єктах. Наприклад, привілейоване у Краснодарському краї та безправне в Карачаєво-Черкесії. Стимулювати у перших бажання «подмогнуть браткам», а у других — вивести райони зі слов'янською більшістю зі складу республіки та приєднати до краю.

Ці наративи не повинні мати жодного проукраїнського забарвлення й не мати екстремального градуса у своїх проявах. Їхнє головне завдання — посіяти сумнів та задати тему для дискусій, аби рух «покозачення» не був передчасно загальмований як загрозливий для стабільності московської імперії.

Карачаєво-Балкарська республіка

До свята Дня відродження карачаївського народу президент Карачаєво-Черкеської Республіки Рашид Темрезов дав старт будівництву вежі «Алан-К'ала» у високогірному аулі Хурзук (це одне з поселень карачаївського «гарленду»). На заході були присутні представники не лише республіканської еліти, а й карачаївці — фігури федерального

масштабу: сенатор Ахмат Салпагаров, депутат Госдуми Солтан Узденов та керуючий партнер АФК «Система» Алі Узденов. Компанія є однією з найбільших російських публічних диверсифікованих холдингових компаній із присутністю в оборонному, фінансовому та технологічному секторах та перебуває під санкціями США з осені 2023 року. Очільник республіки під час заходу запопадливо заявив: *«Ця значуща культурно-історична подія в житті не лише народів нашої багатонаціональної Карачаєво-Черкесії. Вона має велике об'єднавче значення для всіх народів Північного Кавказу й нашої Великої Росії».*

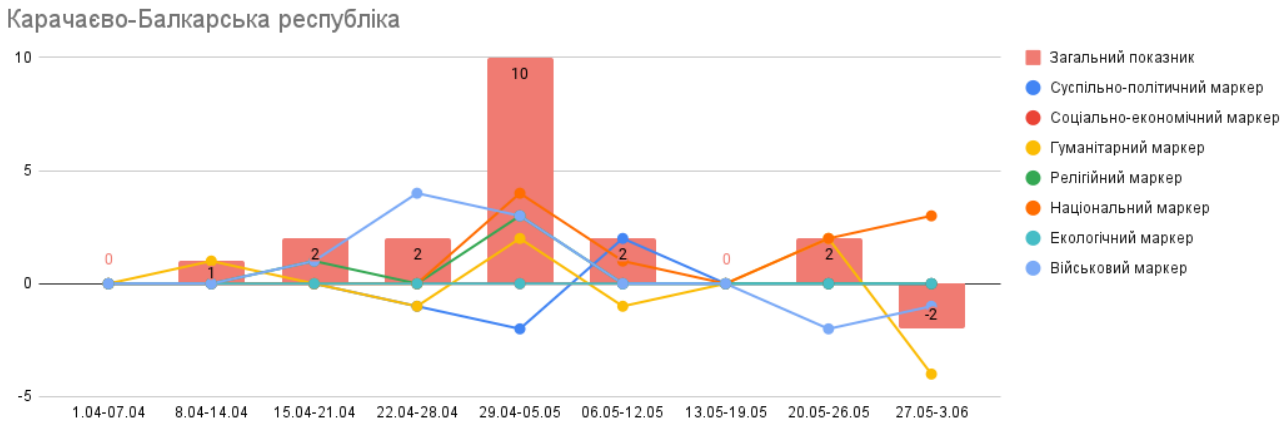

Якщо в Карачаєво-Черкесії на офіційному рівні йдеться про «дружбу між народами», це означає, що десь треба тушити чергову «пожежу». Черговий раз це сталося на тлі двох озброєних нападів бійців місцевої військово-політичної опозиції на російських поліцейців, що відбулися поблизу Карачаївська. Загін повстанців, який складався з карачаївців та слов'янина, що прийняв іслам, завдав силовикам втрат, проте був знищений у бою. Ця подія викликала значний резонанс у республіці та спричинила жваве обговорення та оцінки. Тож Міжнаціональна рада Карачаєво-Черкесії була вимушена відреагувати на цю інформаційну хвилю: *«На фоне этих трагических событий мы стали свидетелями того, как в социальных сетях распространяются сообщения, в которых задеваются чувства людей по национальному признаку, звучит информация, совершенно не соответствующая действительности*», — йдеться в повідомленні.

Важливим агентом колоніальної адміністрації в Карачаєво-Черкесії є ісламські релігійні інституції. Дуже впливовою особою серед місцевих еліт є голова Духовного управління мусульман Карачаєво-Черкеської республіки, карачаївець Ісмаїл-Хаджі Бердієв, який за сумісництвом з 2003 року очолює Координаційний центр мусульман Північного Кавказу. Це найбільший муфтіят росії, зі штаб-квартирою в москві. Головним завданням структури є боротьба з ваххабізмом у регіоні, який із часів останніх російсько-чеченських війн становить суттєву загрозу офіційній владі, адже саме його послідовники зі зброєю в руках готові чинити спротив імперській адміністрації. Але, здається, Ісмаїл-Хаджі з кремлівських башт не побачив, що коїться в його рідній республіці. Адже са-

ме ваххабіти складали загін, що двічі вступив у бій із російськими поліцаями поблизу Карачаївська. Звісно, по гарячих слідах у Духовному управлінні мусульман КЧР, за дорученням муфтія КЧР Бердієва відбулися збори, на яких імами найбільших мечетей, а також кадії та представники всіх районів засудили спроби навісити на карачаївців ярлик «ісламістів-екстремістів». Це зайвий раз підтвердило, що національні конфлікти всередині республіки жевріють.

Кабардино-Черкеська республіка

Окупанти нейтралізували досить численне угруповання, що складалося з місцевих мешканців. Це свідчить про потенціал антисистемних рухів серед місцевих спільнот. Силовики заблокували в садовому товаристві в Нальчику 12 «бойовиків», кількох з них убили. «Бойовики», які ліквідували співробітники спецслужб у передмісті Нальчика, виявилися жителями Кабардино-Балкарії.

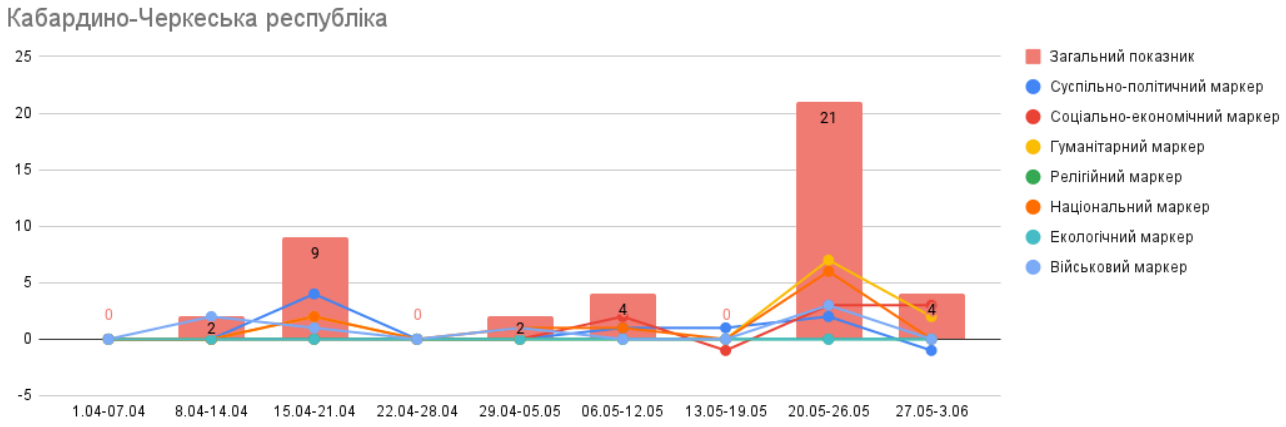

Представники влади визнають головною загрозою діяльність груп збройного спротиву, що формуються за релігійною та національною ознакою.

22 квітня відбувся напад на поліцейський патруль у Карачаєвську. Один із нападників — Руслан Семенов, перебуває у списку екстремістів та терористів. Це дає підстави кваліфікувати подію не як дії кримінальників, а як прояв активності військово-політичної опозиції в КЧР.

Влада Кабардино-Балкарії звітує, що направила на підтримку учасників «СВО» та їхніх сімей понад 1,6 млрд рублів. Але, вочевидь, це не те, що потрібно горянам, які постійно скаржаться на високу вартість проїзду чи прогнилу систему охорони здоров'я в республіці. Тяглість проблем забезпечує невдоволення та загострення протестних настроїв особливо серед молоді, що не бачить майбутнього у складі російської імперії. Це виливається в активізації радикальних релігійних та сепаратистських рухів. Одним зз них є «Ісламська держава», яка, попри заборону в рф, продовжує вербувати там своїх прихильників. Так Південний окружний військовий суд у Ростові-на-Дону ухвалив вирок жителю КБР Кантеміру Нафедзову за участь у діяльності цієї терористичної організації

та підготовку до теракту в Нальчику влітку минулого року. Також УФСБ росії по КБР рапортує про припинення діяльності 23-річного мешканця Баксанського району. Він поширював в одній із соціальних мереж матеріали, що «містять заклики до здійснення екстремістської діяльності та спрямовані на виправдання тероризму». А в аулі Аділь-Халк у Карачаєво-Черкесії в бою з силовиками загинув 25-річний повстанець. Убитий служив у 49-й загальновійськовій армії Південного військового округу. У смартфоні загиблого було виявлено листування з координаторами, які перебувають за кордоном. Отже, ситуація на Північно-Західному Кавказі стає дедалі гарячішою, а сучасні засоби зв'язку дозволяють впливати на неї з безпечної відстані.

Зовнішні впливи сприяють зростанню національної самосвідомості кабардино-черкеського народу та радикалізації його форм спротиву імперській адміністрації. Це прямо та непрямо визнають як її офіційні представники, так і лояльні до москви місцеві еліти. Так за наслідками боєзіткнення поблизу Нальчика, в якому взяло участь 12 повстанців, відбувся брифінг за участю заступника голови уряду Кабардино-Балкарії та начальника відділу республіканської прокуратури. Посадовці заявили: *«Оперативні обставини в республіці — це загрозливі релігійні, національні чинники… І в роки, коли в республіці діяло бандпідпілля, і в поточний період певні деструктивні сили намагаються з різних боків розхитати ситуацію в республіці».*

Така ситуація змушує імперську адміністрацію проактивно реагувати. Лакмусовим папірцем став День черкеського прапора. На офіційному рівні заходи відбулися лише в Адигеї (бо він є прапором республіки). А в Карачаєво-Черкесії промосковські лідери провели спеціальну профілактичну конференцію, де різко засудили дії тих, хто *«дозволяє собі провокаційні висловлювання на адресу зовнішньої та внутрішньої політики росії. Особливо недоречним є те, що закордонні провокатори висловлюються від імені всього черкеського народу, не маючи на те жодних повноважень»*. У Кабардино-Балкарії влада взагалі намагалася максимально приховати святкування. Так громадська організація «Нарт Хеку» подала заяву на проведення національних ігор «джегу» в Нальчику на площі Абхазії, але дозволу не отримали, тому дійство перемістилося до Будинку молоді, що значно обмежило коло глядачів та учасників. Отже, імперська політика щодо кабардино-черкеського народу призводить до зростання національного спротиву та пошуку альтернативних джерел інформації, опозиційних лідерів і формування радикальних груп. Українські спецслужби обов'язково мають враховувати ці обставини для впливу на ситуацію в регіоні Північно-Східного Кавказу.

Чечня

Кадиров як і раніше висловлює повну підтримку та лояльність путіну й постійно робить гучні заяви. Проте низка звільнень головних політиків у Чечні може свідчити про те, що Кадиров укріплює свої позиції, оточуючи себе більш надійними й лояльними людьми. Випадок зі стріляниною в Петербурзі за участі чеченця може свідчити про поодинокий акт противладного протесту, хоча владні структури це заперечують.

Навесні 2024 року ситуація в Чечні залишається складною з точки зору прав людини. Громадські активісти та журналісти, які висвітлюють ці питання, стикаються з погрозами та насильством, що ускладнює їхню роботу.

Чечня відіграє важливу роль у військовій стратегії росії, особливо в контексті війни в Україні. Чеченські військові формування активно залучені до бойових дій, що підкреслює їхню значущість у російській військовій і зовнішньополітичній стратегії. Крім того, Чечня продовжує підтримувати зовнішньополітичні ініціативи Москви в мусульманському світі, зокрема у відносинах з арабськими країнами Перської затоки.

22 квітня з'явилися новини, що Рамзан Кадиров смертельно хворий. Ці чутки не нові, оскільки повідомлення про його хворобу з'явилися ще в 2019 році. Характер і тон повідомлень у поєднанні з опитуванням людей наводять на думку, що Кадиров страждає від смертельного панкреонекрозу. Однак існують деякі дані, які вказують на те, що це не так.

У разі його смерті ймовірний конфліктний потенціал у Чечні та зрушення всередині РФ. Вже в травні починаються ротації в уряді Чечні, спрямовані на посилення безпосередніх родичів Кадирова. Однак більшість, навіть еліти, їх не сприймають. За чутками, фаворитом путіна та ФСБ є генерал-майор Апті Алаудінов, командувач батальйону «Ахмата», що тісно співпрацює з «екс-вагнерівцями».

Зовнішня суб'єктність

10 травня до Чечні прибув президент Республіки Гвінея-Бісау Умару Сісоку Ембало, повідомляє помічник глави Чечні Умар Даудов. 11 травня представник гвінейської делегації, який прибув до Чечні разом із президентом країни, попросив 16-річного сина глави регіону, начальника відділу забезпечення безпеки голови Чечні, куратора Російського університету спецназу (РУС) Адама Кадирова подати уроки стрільби для гвінейських військових.

У квітні знаковою подією стало затримання дагестанською поліцією за водіння в нетверезому стані голови Міністерства надзвичайних ситуацій Чечні Аліхана Цакаєва, якого потім де факто відбивали чеченські силовики. Згодом голова Дагестану Сергєй Мєліков заявив: «*Інцидент, що стався на КПП «Герзель», безумовно, вимагає найуважнішого та детального аналізу і, зрозуміло, ніяк не позначиться на наших братніх та добросусідських відносинах із чеченським народом»*.

Інгушетія

Навесні 2024 року ситуація в Інгушетії залишалася нестабільною Протягом цього періоду російські сили безпеки провели декілька так званих «контртерористичних операцій», зокрема в місті Карабулак.

12 березня в Інгушетії співробітники ФСБ нібито знайшли в лісі схрон бійців Інгуської визвольної армії, які загинули під час бою 2 березня в Карабулаці. Відповідальність за бій з окупантами підтверджував Комітет інгуської незалежності.

На виборах президента рф путін в Інгушетії набрав майже 90% голосів. Цікаво, що як заявлено, що біженці з Палестини могли проголосувати на виборах президента рф в Інгушетії.

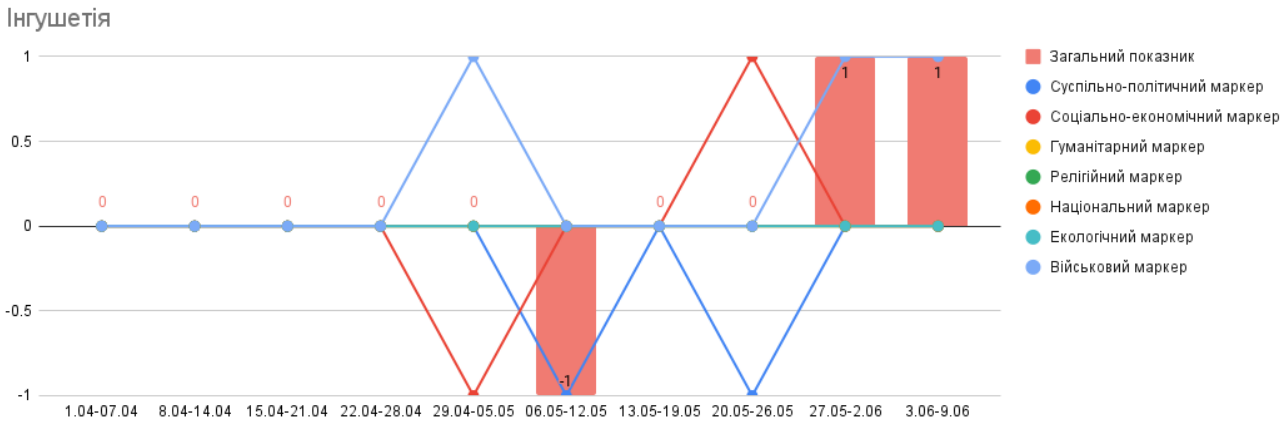

У регіоні продовжувалися випадки насильницьких зникнень, тортур і позасудових страт. Звіти правозахисних організацій свідчать про напади на цивільних осіб, що призвело до численних жертв. Міжнародні організації закликають до негайних заходів для припинення цих порушень, проте ситуація залишається критичною.

Соціально-економічна ситуація в Інгушетії продовжує бути складною. Високий рівень безробіття та бідності сприяє соціальній напрузі. Незважаючи на деякі ініціативи місцевої влади з розвитку інфраструктури та створення робочих місць, регіон потребує суттєвої підтримки для стабілізації ситуації.

Проблема внутрішньо переміщених осіб залишається актуальною. Багато людей, які втекли з Чечні під час конфлікту, досі проживають в Інгушетії. Їхнє становище ускладнюється через тиск з боку російської влади, яка намагається змусити їх повернутися до Чечні, часто без забезпечення належних умов для повернення (Human Rights Watch).

Північна Осетія — Аланія

Навесні 2024 року в Північній Осетії спостерігалися значні політичні напруження, пов’язані з виборами та внутрішніми конфліктами. Місцеві вибори були затьмарені звинуваченнями у фальсифікаціях, зокрема випадками вкидання бюлетенів та незакриття виборчих урн. Партія «Єдина Росія» дещо втратила підтримку (з 64.3% у 2012 році до 59.23% у 2024).

Конфлікти між партіями, як, наприклад, між Комуністичною партією російської федерації та партією «Комуністи Росії», призвели до взаємних звинувачень та судових позовів. Також виникли напруження через призначення міністра охорони здоров’я з іншого регіону, що викликало масові відставки медиків.

Навесні 2024 року на військовому аеродромі в Моздоку стався напад українських безпілотників, також 8 червня російські сили збили безпілотник ЗСУ над Північною Осе-

тією — Аланією. Про це повідомили в Міноборони рф. Після атаки українських безпілотників у Північній Осетії зафіксували руйнування та загоряння, але їхні обсяги незначні. Про це у своєму телеграм-каналі повідомив глава республіки Сергій Меняйло. Інцидент викликав значне занепокоєння серед місцевого населення. Це підкреслює важливість регіону для військових операцій росії та недостатню підготовленість місцевої протиповітряної оборони.

11 червня в горах Північної Осетії розбився Су-34 ВКС росії, який здійснював плановий навчально-тренувальний політ. Екіпаж літака загинув, повідомили в Міноборони рф.

Економічна ситуація в Північній Осетії залишається складною. Регіон залежить від федеральних субсидій, а також від надходжень від сільського господарства та невеликого промислового виробництва. Інвестиції у розвиток регіону обмежені, що гальмує економічне зростання та розвиток інфраструктури.

Дагестан

На виборах путін набрав 92,12% голосів.

Популярною новиною став заочний арешт двох дагестанців, що воюють на боці України, за звинуваченням у держзраді. Відповідно до матеріалу, що надійшов до суду, чоловіки покинули територію росії в 2012 і 2017 роках і переїхали в Україну.

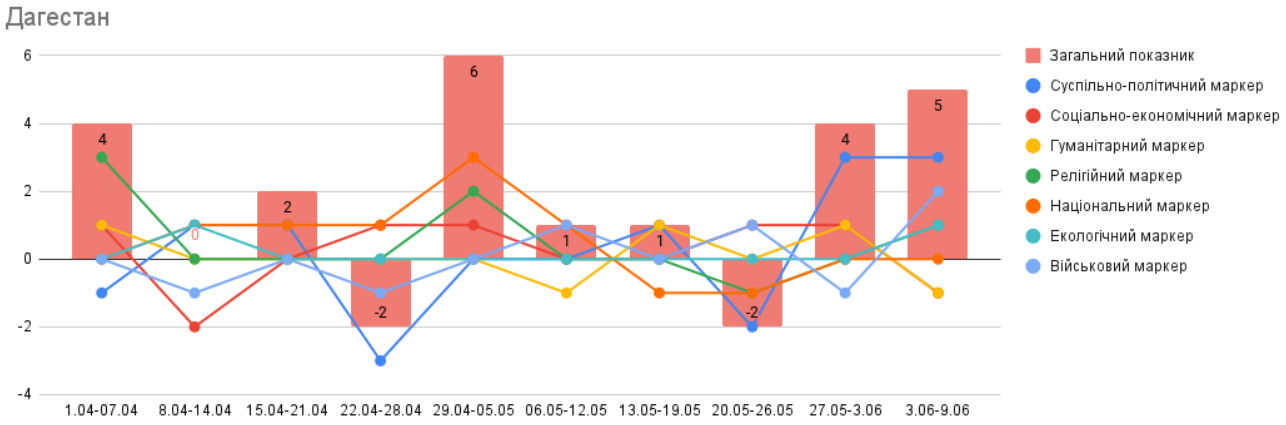

Гучною новиною залишається розслідування незаконних дій поліції Махачкали. 21 січня поліцейські при затриманні вбили 35-річного чоловіка. Кілька підозрюваних під арештом. Це свідчить про спроби влади показати високий рівень боротьби з поліцейським беззаконням.

Також губернатор Мєліков демонструє захист інтересів місцевих жителів. За його зверненням Росриболовство підтримало пропозицію про передачу майнового комплексу Аракумських і Нижньо-Терських водойм у власність Республіки Дагестан. Водночас суд Махачкали зобов'язав мерію Махачкали ліквідувати скидання стічних вод у море.

Помітне зростання присутності бізнесу та туристів із мусульманських держав, зокрема з ОАЕ. У січні Представники ОАЕ, які прибули до Дагестану, обговорюють ство-

рення робочих груп для більш детального опрацювання перспектив співпраці з Дагестаном. За даними РІА «Дербент», співробітництво торкнеться сфер туризму (п'ятизірковий готель), медицини (медцентр) та будівництва.

Національне питання загострюється: в Дербенті опублікували плакат до виборів, де Дагестан названо «Лезгіністаном». Це викликало обурення коментаторів щодо ігнорування інших народів республіки й розпалювання міжнаціональної ворожнечі.

31 березня в Дагестані, в столиці регіону Махачкалі та Каспійську, російські окупанти провели «контртерористичну операцію» проти бойового підпілля. При затриманні ФСБ оточило квартал на вулиці Ахмет-Хана Султана. Затримані троє осіб, що нібито планували вибух на набережній або в парку Перемоги в Каспійську (за твердженням ФСБ, в цьому «зізнався» один із затриманих). Під час огляду місця затримання було виявлено автоматичну зброю, боєприпаси та готову до застосування снайперську гвинтівку. Окупаційна адміністрація демонстративно нагадує про небезпеку радикальних закликів, що вказує на поширення невдоволення.

У середині квітня в Дагестані тривають кримінальні процеси проти правозахисників, однак часто місцева поліція уникає силового втручання. Водночас розгортається кампанія проти місцевих «корупціонерів» у місцевій владі — найближчих до регіональної еліти. Колишніх та чинних співробітників компаній «Россети Північний Кавказ» та філії «Дагенерго» звинувачують у розкраданні 2,8 млрд рублів із бюджету. Начальник відділу земельних та майнових відносин адміністрації Ізбербаша, обвинувачений у шахрайстві та перевищенні посадових повноважень, взятий під варту. Він третій фігурант кримінальної справи про незаконну передачу компанії «ЕКО» земельної ділянки та незаконну видачу дозволів на будівництво об'єкта.

На початку квітня також відбуваються заходи до 150-річчя національного поета Сулеймана Стальського.

Колишнього чемпіона UFC із Дагестану Хабіба Нурмагомедова розкритикували російські провладні діячі. Приводом стало його прохання зупинити війну в секторі Газа, звернене до Дональда Трампа. Хабіб Нурмагомедов зустрівся з колишнім президентом США, а тепер кандидатом на цю посаду Дональдом Трампом 2 червня в місті Ньюарк. Натомість жителі Дагестана його здебільшого підтримують.

8 травня вночі в селі Батлух Шамільського району згорів будинок, що належить релігійному діячеві Ахмаду Батлухському. Пожежу пов'язують з опозиційною до провладних муфтіїв риторикою проповідника.

Валерій Фадєєв, голова Ради з прав людини при президенті росії вважає, що в країні мають запровадити заборону на носіння нікабу (мусульманський жіночий головний убір, що закриває обличчя, з вузьким прорізом для очей). Це питання він планує обговорювати з регіональною владою та «представниками традиційного ісламу», заявив Фадєєв у розмові з «Парламентською газетою». Це питання стало предметом критики багатьох мусульманських блогерів.

У травні Сєргєй Мєліков виступив зі зверненням до парламенту Дагестану. Його широко цитують та обговорюють. Замість муніципальних районів будуть утворені округи, а замість сільських та міських поселень — територіальні відділи адміністрації округу. Також Мєліков багато уваги приділив боротьбі з ідеологією екстремізму та тероризму, засудивши «псевдоісламську риторику».

Слід відзначити поглиблення прямої економічної співпраці з мусульманськими державами, зокрема ОАЕ. Попри залежність від кремля, місцева влада бере участь у транскордонних переговорах (передусім з Азербайджаном). У травні укладаються торгівельні угоди з Оманом, Азербайджаном.

Республіка Калмикія

Калмикія — один із найдепресивніших регіонів рф. Етнічні калмики складають більшість населення, є переважно буддистами за віруваннями. Результати виборів путіна свідчать про високий протестний потенціал, кандидат від комуністів отримав понад 7% голосів. Бату Хасіков бореться за право знову бути висуненим на главу Республіки. Екс-очільник Калмикії Кірсан Ілюмжинов час від часу підігріває інформацію в пресі про своє можливе повернення у владу.

Республіка має давні незалежницькі традиції, її діаспора входить до Ліги вільних націй та не визнає результатів виборів. У березні в розшук оголошено заступника Конгресу ойрат-калмицького народу Владіміра Довданова.

Калмикія залишається рекордсменом за боргами серед населення і закредитування. Республіка лідирує за кількістю злочинів з застосуванням вогнепальної зброї. Республіка на останньому місці в росії за укомплектуванням медичним персоналом. та доступом мешканців до централізованого водопостачання. Лиш 1,86% населення має дохід більше 100 тисяч рублів. Середній і малий бізнес входять у топ-10 антирейтингу за кількістю робочих місць.

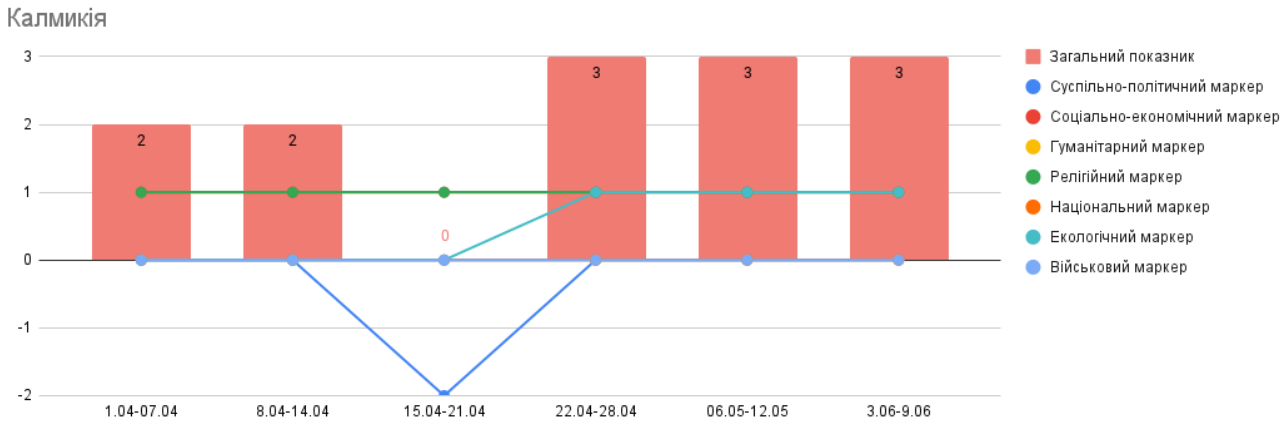

У республіці погіршується екологічна ситуація. Народний Хурал Калмикії ухвалив закон про державне регулювання забезпечення родючості сільськогосподарських зе-

мель. Як пояснив міністр Тимур Гаваєв, міністерство тепер зможе проводити консервацію пасовищ, які непридатні для тваринництва, щоб відновити їх за допомогою фітомеліорантів.

Опустелювання в республіці — це серйозна екологічна проблема. Антропогенний пресинг згодом посилюватиметься, адже розширюються приватні господарства. Ситуацію посилюють степові пожежі, після яких екосистеми відновлюються десятки років, та дефіцит прісної води.

31 травня —1 червня на зношених нитках водопроводу «Верхній Яшкуль - Елiста» трапилося дві аварії. Зношенність водопроводів в Елісті (столиця Калмикії) складає 90%. Бату Хасіков, який вирішив попіаритись на цій проблемі і сформував оперативний штаб по ліквідації аварії потрапив у неприємний скандал. Замість питтєвої води людям підвозили іржаву та помутнілу технічну воду.

На початку травня мав відновити роботу аеропорт в Елісті, перший аеропорт у Південному федеральному окрузі. Однак відкриття аеропорту перенесено без вказання причин.

Б) Ідель-Урал

Чувашія

У регіоні простежуються досить великі економічні проблеми, а також внутрішні проблеми з настроями населення. Влада вдає, що веде антикорупційну діяльність. Насправді на місце старих корупціонерів приходять нові. Для суспільства, що сліпо споживає лише офіційні «позитивні» новини, це добре. Та опозиційні тг-канали навіть проводять власні міні-розслідування на тему того, чому так звані зміни ні на що не впливають і їх не можна назвати змінами як такими.

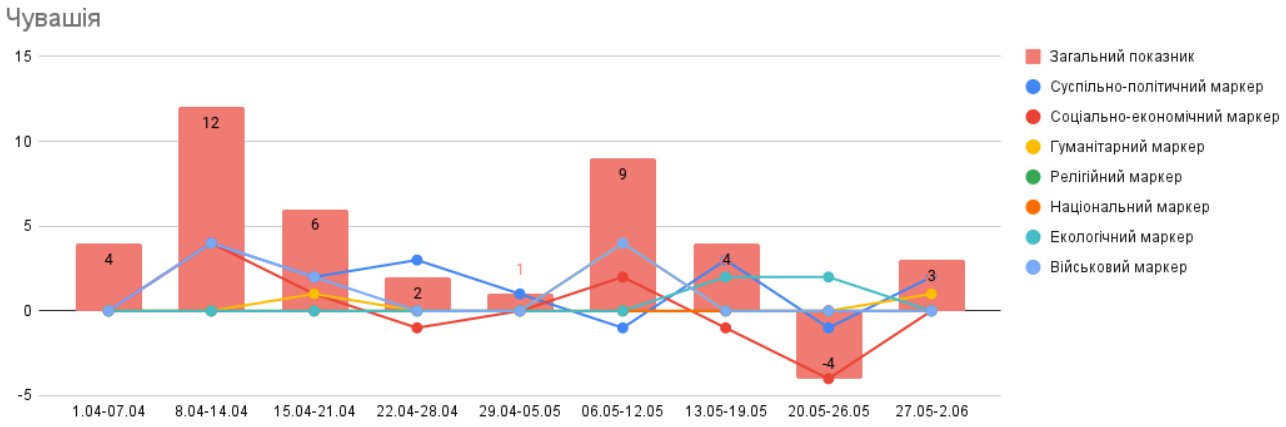

У регіоні також спостерігаються негативні настрої щодо мобілізації, при цьому влада всіма силами намагається долучати населення до війни саме через залякування

новинами про те, що буває з тими, хто відмовляється й переховується від служби. Окрім цього, висвітлюються переваги служби в армії, періодично з'являються новини про те, які привілеї отримують учасники так званої СВО.

Також частіше почали з'являтися новини про підвищення рівня безпеки, як наприклад про бомбосховища. Зрозуміло, що і влада, і населення досить стурбовані ситуацією. При цьому в контексті різних (економічних, культурних) новин простежуються ненав'язливі згадки про власне виробництво БПЛА, а також про успіхи збиття БПЛА, що потрапляють на територію росії.

Найбільша відцентровість простежується у сфері культури й висвітлюється не лише в неофіційних новинах, а і в офіційних. На території республіки проводять різні культурні заходи, присвячені саме чуваським традиціям і митцям. У митців, що творять за кордоном, більшість виставок і творів присвячені не лише історичним темам, а і опору системі.

Республіка Башкортостан

Найбільш активним був січень. Надмірно жорстоке рішення Баймакського районного суду в Башкиртостані, який ухвалив вирок до 4 років ув'язнення відомого місцевого екоактивіста, екс-голови забороненої в росії організації «Башкорт» Фаіля Алсинова, звинуваченого за статтею 282 ч. 1 Кримінального кодексу росії («Розпалювання ненависті чи ворожнечі та приниження людської гідності»), спричинило масові акції протесту.

У день винесення вироку, 17 січня 2024 року, біля приміщення суду зібралися тисячі людей, як і напередодні. У відповідь російські силовики вдалися до масових побиттів, застосування сльозогінного газу та затримання протестувальників. Згодом проти активістів розгорнулися репресії. Глава Башкортостану Радій Хабіров прямо звинувачував у підбурюванні протестів одного з лідерів руху «Башкорт» Руслана Габбасова, що перебуває за кордоном.

У травні-червні в республіці зафіксоване значне занепокоєння ударами українських дронів, зокрема 9 травня по нафтопереробному заводу «Газпром нафтохім Салават».

Марій Ел

Явних сепаратистських настроїв у регіоні за досліджуваний період не спостерігалося. Натомість дії, направлені на укріплення ідеології і влади москви, відбулися. Центр продовжує впроваджувати програми, націлені на ідеологічне виховання дітей. Також регіон хвалиться підвищенням економічного забезпечення жителів. Мешканців регіону відправляють на війну в Україну. Правда, загиблий мешканець за іменем — етнічний росіянин. Під час проведення виборів у низці регіонів Поволжя пройшли акції «Полудень проти путіна», під час яких закликали незгодних приходити о 12 дня на дільниці і голосувати проти або псувати бюлетені. Центральні репресивні органи навіть відреагу-

вали погрозами щодо учасників такої акції. Проте з безпосередньо Марій Елу не було інформації про те, що така акція десь відбулася.

Татарстан

У травні 2024 року в Татарстані спостерігалися кілька значущих тенденцій, що відображають соціально-економічні й політичні процеси в регіоні.

1. Зниження народжуваності. У першому кварталі 2024 року народжуваність знизилася на 6,7% порівняно з аналогічним періодом 2023 року. Це свідчить про зменшення кількості новонароджених, що може бути наслідком демографічних і економічних факторів.

2. *Соціально-політична напруженість***.** Татарстан переживає напруження через активність національних і релігійних рухів. ФСБ проводить обшуки й затримання серед активістів татарського національного руху. Протягом чотирьох днів травня російські силовики прийшли з обшуками до 4 активістів національного руху: Раїля Садрієва, Енгеля Фаттахова (екс-міністра освіти республіки), Рафіка Карімулліна, Зіннура Агліулліна. Фаттахов був заарештований. Театральному діячеві Садрієву заборонили виходити на сцену і спілкуватися з колегами.

Держрада Татарстану підготувала до відправки до Держдуми проект змін до Трудового кодексу рф, що дозволяє працевлаштовувати підлітків з 16 років на шкідливих і небезпечних виробництвах. Студенти в Єлабузі вже рік працюють на виробництві зі збирання іранських БПЛА.

Події в Татарстані вказують на проблеми з трудовим законодавством, фінансами та безпекою праці. Наприклад, проект змін до Трудового кодексу, який дозволяє працевлаштовувати підлітків на шкідливих виробництвах, викликає обурення в населення. Дефіцит бюджету Татарстану та конфлікт із виплатою компенсації робітнику, який отримав травму на будівництві, свідчать про серйозні економічні та соціальні проблеми.

3. Конфлікти на етнічному ґрунті. Зростає напруженість між різними етнічними групами. Це включає конфлікти між росіянами та мусульманами, що часто призводить до насильства.

Прикладом є конфлікти між російськими й мусульманськими громадами, є також напади на учасників «СВО» з боку мігрантів у Казані.

4. *Заборона традиційного одягу***.** У регіоні тривають дебати щодо носіння хіджабів і нікабів. Представники «русского мира» прагнуть заборонити ці елементи одягу, стверджуючи, що вони не відповідають традиційній російській культурі мусульман, що викликає обурення серед місцевих мусульман.

5. *Активність екстремістських організацій***.** Активність екстремістських організацій, таких як «русская община», яка проводила ходи в Єкатеринбурзі з ксенофобськими гаслами, відображає зростання націоналістичних настроїв, що впливає на міжетнічні стосунки в регіоні.

Ці тенденції вказують на зростання соціально-політичного й економічного тиску в Татарстані. Зменшення народжуваності, конфлікти на етнічному ґрунті, активність національних рухів і жорстка реакція влади формують складний контекст для розвитку регіону в найближчий час.

Республіка Мордовія

Частина населення схвалює державні плани рф із реконструкції будівель та доріг у різних містах. Вони усвідомлюють себе частиною федерації і сприяють державній політиці: діти в школах роблять речі для солдат, збирається гуманітарна допомога. Також масово залучаються люди для вшанування жертв теракту в «Крокусі».

В) Сибір і Далекий Схід

Сибір

Три дні — з 15 по 17 березня — в рф проходили вибори без вибору. В Якутії та на Чукотці зафіксували майже 100% явку виборців. Загалом, голосування відбулося доволі штатно та спокійно. Було помічено лише кілька маленьких акцій прямої дії: у Новосибірську та Красноярському краї в урни вливали чи принаймні пробували влити зеленку. У Ханти-Мансійському автономному окрузі була зафіксована спроба спалити бюлетені. Відбулася всеросійська акція «Полудень проти путіна», особливо на Чукотці.

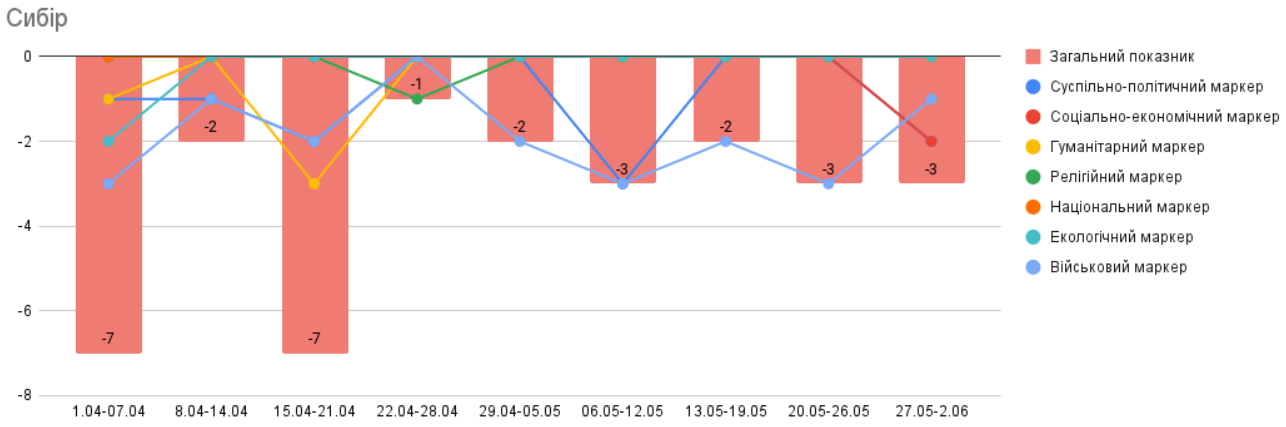

«У Новосибірську судитимуть 13 осіб за підпали релейних шаф» — можливо, це була оппозиція війні, а в поїздах, у теорії, могла бути зброя. В Алтайському краї затримали блогера за «антиросійський контент», бо він підтримував Україну в телеграм-каналі. Також школяра з Красноярська підозрюють у більш ніж 20 «мінуваннях».

На Чукотці пройшли акції на згадку про загиблих у «Крокус Сіті Холі» 24 березня. На наступний день розпочалась акція «Журавлі» в декількох місцях Чукотки, де люди

використовують символ білих журавлів та пісню «Журавлі» як спосіб вшанувати пам'ять загиблих.

Тим часом, Якутія готує снайперів для «СВО». Площа тренувального полігону складає більше 400 га. Для військових, присланих з «СВО», існує програма покращення майстерності. Навчання вже два рази відбувалося безпосередньо в зоні бойових дій.

Цензура в соцмережах

Зафіксовано принаймні декілька випадків за тиждень, коли люди отримували термін за пост у соцмережах.

Жительку Новосибірська засудили до року умовно «за реабілітацію нацизму», бо вона в группі в одній соціальної мережі «оставила оскорбительный пост в соцсетях к 9 Мая«. Ще одного жителя Новосибірська також засудили за «за реабілітацію нацизму» на 2 роки умовно — за роздуми в ВК щодо УССР.

Микола Конашенков у соцмережах опублікував пост, у якому запитав, чому був атакований «Крокус», а не Кремль«, та був за це заарештований.

Економіка та санкції, корупційні скандали

На Чукотці планують побудувати до 1 липня «мікро-АЕС». Також планують будівництво лижної бази в Сиктивкарі. У Республіці Комі в 2024 році планується розпочати будівництво двох міжселищних газопроводів, а також перевести вісім котелень на природний газ. З початку року на Чукотці отримали майже 3 тонни золота.

Росія через страх українських атак відправляє військові літаки Іл-76, які перебували у Пскові на кордоні з Естонією, до Сибіру — приблизно 10 одиниць. Разом з ними — близько 1500 військових.

Алмази Якутії, які майже неможливо продати через санкції, купуватиме міністерство фінансів рф. За друге півріччя 2023 року прибутки «Алроси» — найбільшого видобувача алмазів на росії — впали на 47%. 61% алмазів залишаються непроданими. Відразу після 24.02.2022 «Алроса» потрапила під санкції.

У корупції звинуватили екс-міністра в Хакасії, екс-ректора Омського технічного держуніверситету. Також проти екс-депутата підняли справу про жорстоке поводження з тваринами, а Начальник міської ДІБДР отримав 11,5 років за хабар у Кузбасі. Депутата в Тулуні затримали за підозрою в шахрайстві в особливо великому розмірі. У Забайкаллі двоє чиновники за відкати на держконтрактах отримали близько 60 мільйонів рублів. Теж один екс-заступник прокурора отримав 4 роки за хабар у Новосибірську. Кримінальну справу про хабарництво відкрили проти депутата міськради Новосибірська та екс-кандидата в мери Ігоря Українцева.

Невдоволення серед населення теж є через нестачу коштів. На початку місяця іркутські медики поскаржилися путіну на низькі заробітки через відеозвернення. У Томську масово звільняються пожежники через низькі зарплати. Також влада Красноярська вирішила зекономити на якості шкільних обідів — поставили мінімальну ціну.

Так звані ЛДНР та північні регіони: відновлення, поїздки в зону «СВО»

Співпраця терористичних республік та віддалених суб'єктів федерації продовжується. 4 квітня стало відомо, що так звана ЛНР підписала домовленість про співпрацю з Якутією. В кінці березня також вийшов репортаж у якутських ЗМІ про поїздку журналістів у тимчасово окупований Докучаєвськ. Це місто є «підшефним» Якутії, якій перейшло від Волгоградської області.

До цього Якутія два роки «опікувалась» агломерацією Кіровського. Примітно, що до району Докучаєвська належить і сумно відоме українцям село Оленівка. Цей регіон дуже близький до лінії фронту. В Оленівці проводили вибори президента росії у 2024 році.

Разом із відновлювальними роботами з'являться російські школи та дитячі садочки, які вестимуть російську пропаганду та індоктринацію серед тих дітей, які ще не виїхали на підконтрольну Україні територію.

Також у зоні «СВО» побував голова Якутії Айсен Ніколаєв, зустрівшись із головою так званої ДНР пушиліним у тому самому Докучаєвську.

У квітні співпраця між північними суб'єктами федерації та терористичними утвореннями росії на українському Донбасі посилюється. Колаборантів із Донеччини вивозять на навчання до Сибіру, зокрема до Красноярського краю. Лікарі з Якутії працюють у ДНР (Докучаєвськ). До того ж Чукотка відвезла гуманітарку для Новолуганського біля Дебальцевого. Людям з окупованої Херсонщини «пропонують» евакуацію до Тюмені.

Культурний сплеск в Якутії

В Якутії у березні виходять декілька фільмів: «Абаасылаах Хаус», «Тайны острова туманов», «Тимир». 29 січня з'явилася новина, що в культурній столиці Фінляндії, селищі Інарі, проходить щорічний міжнародний кінофестиваль корінних народів Skábmagovat. Від росії беруть участь п'ять якутських робіт. Усе це короткометражні фільми: «Кукушка», «Бык Холода», «Айыы Куо», «Hinkelten» и «Сүппүт суруктар».

Також в Якутії вийде новий фільм про виживання у глухій тайзі: тепер про маленьку дівчинку «Карина». Це реальна історія про Карину Чикитову та її цуценя Найду. А на Чукотці випустять цифрову енциклопедію культури та мов корінних народів.

Травневі мітинги

За цей місяць відбулися потужні, за мірками росії, мітинги: у Новосибірську — проти умертвіння тварин, куди прийшли 200 осіб. Також під Новосибірськом був мітинг 23 травня на 200 осіб проти будівництва Південносибірського металопрокатного заводу (ЮНМЗ) в Іскітімі Новосибірської області. Там-таки активісти збиралися, але мерія заборонила провести мітинг 1 червня на захист прав дітей мобілізованих. Іскітім входить до міст росії з найбільш забрудненим повітрям. Проти заводу зібрали 2,6 тисячі підписів, але мер міста звинуватив активістів у «хайпі».

9 травня в Новосибірську студентів та викладачів аграрного університету закликали взяти участь в акціях «Лист Герою» та «Лист солдату» на підтримку війни росії проти України. Трохи пізніше в місті також відбулися два протести щодо звільнення політичних в'язнів, зокрема Льва Яшина, Володимира Кара-Мурзи, Сергія Фургала.

В Омську студентів технічного вишу змушували голосувати на виборах президента, погрожуючи позбавити стипендії.

Арешти

У Новосибірську та області відбулися принаймні дві спроби підпалу військкомату за травень: успішна в Бердську, невдала в Новосибирску. Навіть за схвалення в соціальній мережі підпалу військкомату засудили на 350 тисяч рублів. Ще ФСБ затримала мешканця Біробіджана за звинуваченням у тому, що він планував підпал пункту відбору на військову службу.

Після двох років у Новосибірську суд засудив Іллю Бабуріна до 25 років позбавлення волі у справі про намір підпалити військкомат та музичну школу, про який стало відомо у 2022 році. Таким чином Бабурін став першим обвинуваченим у держзраді за спробу підпалу військкомату.

За підпал або диверсії на залізниці у травні 2024 року теж відбулись арешти або були винесені вироки. Так було заарештовано на два місяці трьох 16-річних підлітків у місті Білово Кемеровської області. Іншого неповнолітнього томича посадили на 4,5 роки за ті ж дії, котрі він скоїв у вересні 2023 року. Жителя Новосибірська, що подав заяву до легіону «Свобода Росії», засудили до 12 років за подібну спробу — 4 листопада 2022 року Гурулєв намагався влаштувати диверсію на станції Сибірська Західно-Сибірської залізниці.

В Іркутську на військовому суді дали 3 роки чоловіку за «публічне виправдання тероризму». Також у цій області завели 41 справу за дезертирство та залишення місць несення служби.

У Красноярську затримали чиновників за перевищення повноважень — зокрема, колишню заступницю міністра охорони здоров'я краю.

Тим часом у Томську батьків арештованої ексголови штабу Навального в місті Ксенії Фадеєвої не пустили на побачення з донькою у СІЗО.

Свобода слова, віри та совісті

Неодноразово були винесені вироки або здійснені арешти на основі відсутності свободи слова щодо підтримки України чи противоєнні висловлення.

В Омську суд заочно засудив до шести років колонії колишню голову омського відділення профспілки «Альянс лікарів» Ольгу Бєлову за публикацію в «ВКонтакте», де вона висловлювала антивоєнну позицію.

Ще одній пенсіонерці з Омської області за антивоєнні пости в «Одноклассниках» загрожує до 7 років — вона виклала пости з піснею українською мовою, коментар із побажаннями перемоги Україні та коментарі з критикою політики президента рф.

Третього пенсіонера оштрафували на 100 тисяч рублів за три коментарі «ВКонтакті», де він критикував війну в Україні. Ще одного жителя Іркутська суд визнав винним у «публічному виправданні тероризму» та засудив до трьох років позбавлення волі за коментар на підтримку вибуху на Кримському мосту в жовтні 2022 року. За символ тризуба на кепці в Алтайському краї суд оштрафував на 1 тисячу рублів місцевого жителя.

За розмови про «Рух Талібан» у лікарні теж призначили срок — в Омську засудженому дали 3,5 роки. У Красноярську в кабінеті лікаря затримали правозахисницю Ольгу Суворову — активну прихильницю політика Катерини Дунцової.

Були помічені *тенденції до арешту представників духовенства*. В Омську ліквідували парафію Української греко-католицької церкви, в якій знайшли ікону із зображенням Степана Бандери, настоятель Ігор Максимов перебуває під домашнім арештом.

Також були судові вироки з доволі дивних причин. Наприклад, у Гірничо-Алтайську було засуджено місцевого жителя Андрія Картополова до 2,5 років колонії за причетність до руху «громадян СРСР». Там само суд призначив 1 рік умовно місцевій мешканці за спробу знищити бюлетені під час виборів президента, котрі відбувалися в березні цього року.

Хоча без арешту, але суд позбавив опозиційного депутата Євгенія Каверзіна місця в міській думі Томська.

Вироки за дезертирство теж наявні**:** у Читі військовий суд призначив 7,5 років колонії загального режиму військовослужбовцю, котрий двічі ухилявся від несення служби. За неодноразові втечі військовослужбовець у Барнаулі отримав рекордний термін 10 років — найчастіше строк є умовним, щоб можна було повернути солдата на війну.

Чоловік в Ангарську Іркутської області отримав 12 років у справі про держзраду за збір «відомостей та фотоматеріалів про стан промислового об’єкта та продукції» для «спецслужби України«. Подібну кількість років суд призначає за підтримку сформованих із росіян військових організацій, що воюють на боці ЗСУ, — так за розклеювання листівок «Свобода Росії» житель Приангар’я отримав термін 13 років.

Російські військові та злочини вдома

Люди, що вдавалися до тяжких злочинів у регіонах Сибіру, беруть участь у війні проти України. Військового з Кузбасу затримали за вбивство таксиста, а колишнього найманця ПВК «Вагнер« затримали за вбивство у Красноярському краї.

Так само було вбито жителя села, який зробив зауваження через припарковану машину, та уродженця України в Ангарську. Ще один військовий після повернення скоїв збройне пограбування мешканки Краснокам’янська. Двоє колишніх поліцейських вирушили на війну після скоєння вбивства.

Також збільшилася *тенденція до проведення зустрічей «вагнерівців»* із дітьми. У Новосибірську військового, що побив уже до цього дітей, знову запросили на зустріч.

У Забайкаллі 3 травня відкрилося дитяче відділення Культурного фронту росії, де здійснюється російська пропаганда.

Екологія та стихійні лиха

Регіони Півночі росії у травні переслідували стихійні лиха. Лісові пожежі охопили Сибір уже на початку травня. А вже 6 травня почалися перші евакуації в Омській області через підйом води в річці Ішим. Це загрожувало федеральній трасі Омськ-Тюмень. 9 травня вогонь в Іркутській області почав підбиратися до міста Братськ. Евакуювали місто Вихоревка. У регіоні були загиблі та постраждалі, спалено багато будинків поблизу Братська.

А вже 8 травня висока вода дійшла до Томської області, де затопило 20 населених пунктів. У цей самий день вибухи газових балонів фіксували під Красноярськом, через що пожежа поширилася на тисячу квадратних метрів. Причиною визнали підпал трави. А в Новосибірську 5 діб палав сміттєвий полігон.

11 травня серйозна аварія сталася в Олекмінську в Якутії — вибухнула котельня, залишивши без світла 90 будинків. У цьому-таки районі затопило чотири села. Згодом виявиося, що компанія «Сургутнефтегаз» приховувала інформацію про розлиття нафти в Якутії (воно сталося 10 травня).

12 травня в Омській області затопило вже сотні будинків на півночі регіону. А один місцевий чиновник назвав постраждалих від стихії «клоунами». Пізніше його звільнили з роботи.

Примор'я

У березні губернатори виконали поставлене перед ними завдання максимізувати явку на виборах. Провладні «експерти» зазначають, що історія далекосхідного протесту залишилася в минулому.

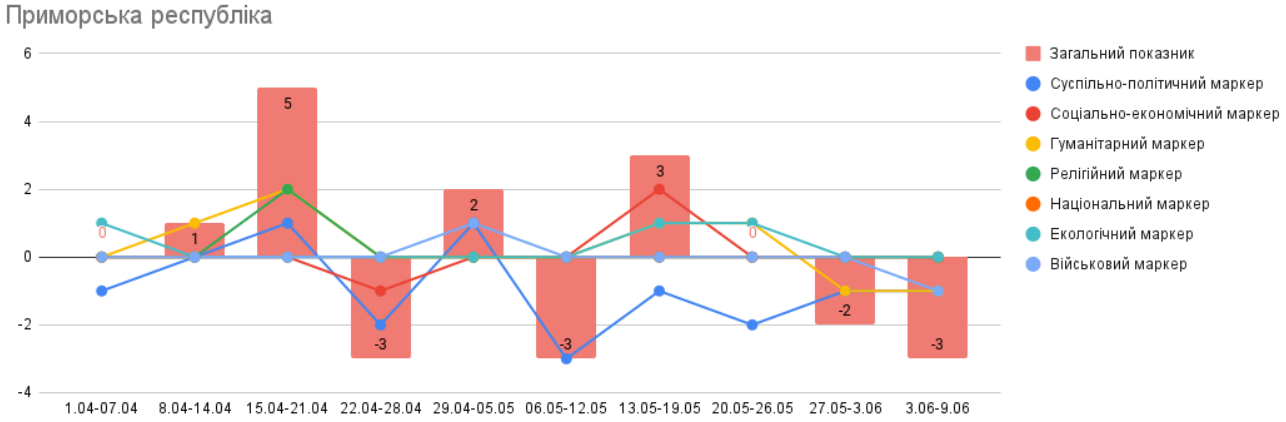

За узагальненими даними, після обробки 90% протоколів у ДФО за путіна віддали голос 86,61% виборців (у рф — 87,21%). Таким чином, чинний президент покращив свій результат на території майже на 20%, порівняно з 2018 роком.

Влада відчуває загрозу від прибічників колишнього губернатора Хабаровського краю Фургала, активізовані репресії проти них. Хабаровський крайовий суд задовольнив позов прокурора та визнав рух «Я/МИ Сергій Фургал» екстремістською організацією.

15 лютого поліція прийшла з обшуком до активіста та блогера Олега Панькова з Комсомольська-на-Амурі. 58-річного екс-депутата заарештували у зв'язку зі справою про «дискредитацію армії» та відвезли до Хабаровська.

У травні в Находці після обшуків зник безвісти волонтер штабу екс-кандидата в президента Надєждіна.

Відразу дві надзвичайні ситуації сталися в Амурській області:

1) у шахті кілька днів перебувало 13 гірників;

2) у Благовещенську стався підпал кіоска з фруктами на національному ґрунті після теракту в «Крокусі». Мер натякнув на зв'язок з Україною.

Вагомою проблемою на даний момент залишається екологія, зокрема лісові пожежі.

У середині квітня в новинах вимушено публікують найбільш публічні прояви антивладних настроїв, місцеві чиновники рапортують про запобігання тероризму. Головними темами залишаються природні катаклізми.

З кінця квітня у Владивостоці помічені суттєві перебої з постачанням соціальних продуктів зокрема круп, чаю та макаронів.

Поширюються листівки з інструкціями, як діяти під час терористичного акту.

Триває судова справа проти заарештованого нібито за крадіжку американського громадянина Гордона Блека, що перебуває в СІЗО-1 у Владивостоці.

ЄС запровадив санкції проти губернатора Примор'я Олега Кожем'яка «за сприяння розвитку військової співпраці Росії та КНДР», повідомили у Раді Євросоюзу

«На фронті перебуває 50 тисяч приморців», — заявив губернатор Олег Кожем'яко.

Наростання китайського впливу

Дедалі більше наростають економічні та інфраструктурні контакти з Китаєм. У Гуанчжоу відбулася зустріч начальника відділу розвитку туризму крайового агентства з туризму Юлії Корсак та директора з авіаційної комерції міжнародного аеропорту Владивостока Олександра Боброва з представниками міжнародного аеропорту Гуанчжоу, де обговорювали перспективи відкриття прямого рейсу між територіями. Губернатор Приморського краю Олег Кожем'яко зазначив, що регіон активно працює над зміцненням дружби із сусідньою китайською провінцією Хейлунцзян. В інтерв'ю Хейлунцзянському телебаченню він наголосив на значущості культурного та спортивного обміну, а також участі у 8-му Китайсько-російському ЕКСПО.

Росія та Китай уклали угоду про спільний розвиток острова Великий Уссурійський. Церемонія підписання концепції проекту відбулася в Пекіні у присутності президента росії путіна та Голови Китайської Народної Республіки Сі Цзіньпіна.

Прикордонне з Примор'ям китайське місто Хуньчунь запроваджує народний захід зі стабілізації обстановки на кордоні між росією та КНДР. Набір охоронців із народу вже стартував, до них висувають досить серйозні вимоги. Наприклад, вони не повинні бути мешканцями прикордонних сіл Хуньчуня, повідомляє портал Biang.ru.

Республіка Бурятія

На виборах явка становила 73,72%. За путіна нібито проголосувало 87,96%.

Помітні економічні проблеми. Бурятія серед усіх далекосхідних регіонів виявилася на передостанньому місці за зростанням зарплат. У трійці лідерів — Чукотський автономний округ, де роботодавці стали пропонувати на 34 507 руб. більше, ніж рік до тому. Друге місце посідає Єврейський автономна область (+26 383 руб.), а третє — Магаданська область (+26 116 руб.).

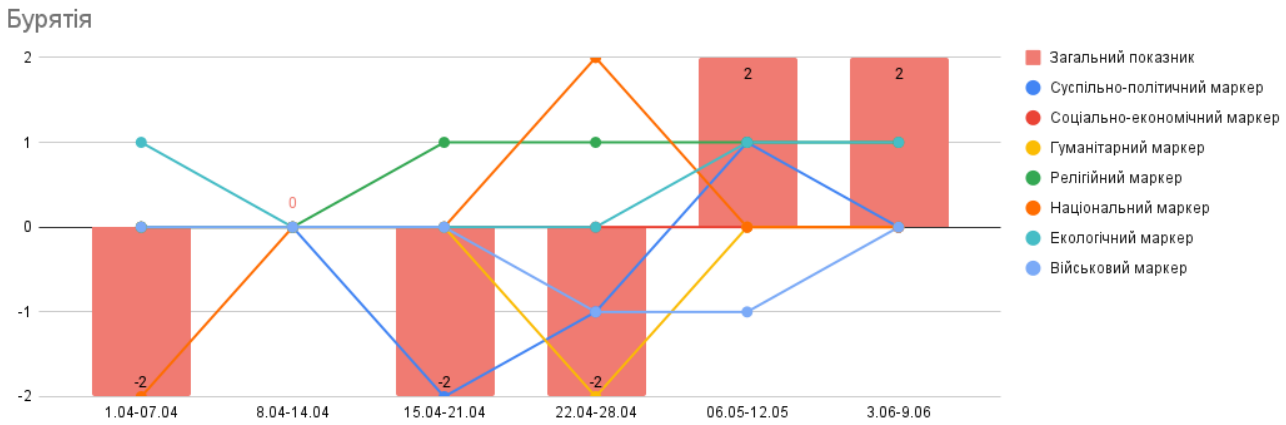

Путінський ставленик глава республіки Алєксей Циденов впевнено контролює ситуацію в республіці. За моніторинговий період відносним проявом опозиції була підтримка значною частиною політикуму звернення щодо захисту затриманого і направленого під варту ексголову Народного Хуралу (місцевого парламенту) Цирен-Даша Доржиєва, який був взятий під варту на 2 місяці за Ст.159 Ч.4 Кримінального кодексу «Шахрайство», його звинувачують у крадіжці 36 млн рублів під час будівництва Сосново-озьорської СШ 1 у змові з групою осіб.

Значна частина бурятів покинула межі країни з початку так званної СВО, переважно в Монголію. В діаспорі існують опозиційні до нинішньої влади організації.

З ініціативи Циденова Хурал скасував прямі вибори мера Улан-Уде. Тепер його призначатимуть. Тепер у 17 із 21 муніципальних районів і двох міських округів Улан-Уде і Сєвєробайкальства призначатимуть по конкурсу.

Єдиний депутат-комуніст у міській раді Улан-Уде Віктор Єврємов написав заяву про вихід з партії.

У 2024 році планується ухвалення муніципальної програми захисту титульної мови з вимогою підприємців друкувати вивіски двома мовами.

Потенційний сепаратизм є однією з головних загроз стабільності центральної влади в Бурятії. У січні 2024 року в Бурятії було створено державний штаб «по боротьбі з сепаратизмом».

26 квітня 2024 року керівник Федеральної агенції у справах національностей РФ Абдулгамід Булатов заявив про тисячократний ріст націоналістичної та сепаратистської пропаганди в Бурятії з початку війни.

26 квітня 2024 року керівник Федеральної агенції у справах національностей рф Абдулгамід Булатов заявив про тисячократне зростання націоналістичної та сепаратистської пропаганди в Бурятії з початку війни.

Буддистська релігійна структура є одним із стовпів збереження ідентичності і мови в республіці. Відтак глава республіки намагається тримати буддизм під контролем. 23 квітня делегація Республіки Бурятія на чолі з Алєксєєм Циденовим вирушила з візитом до китайської Лхаси — столиці Тибетського автономного округу. Мета візиту — туристичне співробітництво по лінії буддизму. З 12 по 14 серпня 2024 року в Улан-Уде (столиця Бурятії) планують провести II міжнародний буддійський форум на тему «Традиційний буддизм та виклики сучасності». Бурятія претендує на статус центру буддійського світу в рф.

28 квітня громадська рада з проведення 300-річчя Кяхти підтвердила повернення до подвійної назви міста Кяхта-Троіцкосавск. Фактично повернуто колонізаційну назву міста часів російської імперії.

26 квітня в буддійському університеті «Даши Чойнхорлін» ім. Д. Д. Іволгінського Дацана проведений конкурс з бурятської мови. У той самий час у Бурятському державному університеті закрили кафедру бурятської мови й відкрили курси російської для іноземців.

Наприкінці весни та на початку літа в Бурятії спалахнули масові пожежі. 30 квітня 2024 в Улан-Уде виникли пожежі в різних частинах міста, пожежі спричинені сильним ураганним вітром, особливо велика пожежа на території військової частини в селищі Східне. Горіло близько 100 га лісу. На 3 червня 6 пожеж, що охопили понад 34 тис га. В Бурятії був ведений протипожежний режим.

У січні 2024 року Бурятія потрапила у десятку найкримінальніших регіонів росії. 8 травня в Бурятії відбулися фейкові публічні слухання щодо побудови «суперколонії» для трьох тисяч ув'язнених. Слухання супроводжувалися акціями протесту мешканців мікрорайону «Енергетик» Улан-Уде.

Посилюється мобілізація, зокрема багато свідчень із Селенгінського району. У Бурятії з 1 по 26 квітня проходять військові збори учнів технікумів і коледжів у рамках фе-

дерального проекту «Патріотичне виховання» на території 11-ї окремої гвардійської десантно-штурмової ордена Суворова бригади. За чотири тижні планується охопити 1200 курсантів. Під виглядом проведення зборів резервістів розносять повістки, що може розцінюватися як прихована мобілізація.

Приблизно 7,4% бурятів в віці від 18 до 49 років мобілізовано на війну в Україні (в середньому по країні 2%). Підтверджено мінімум 1493 верифікованих бурятів загинуло в війні в Україні.

Тива

Тива є аутсайдером в росії за рівнем соціально-економічного розвитку, лідером по скоєнні кримінальних злочинів та залучених до війни в Україні чоловіків.

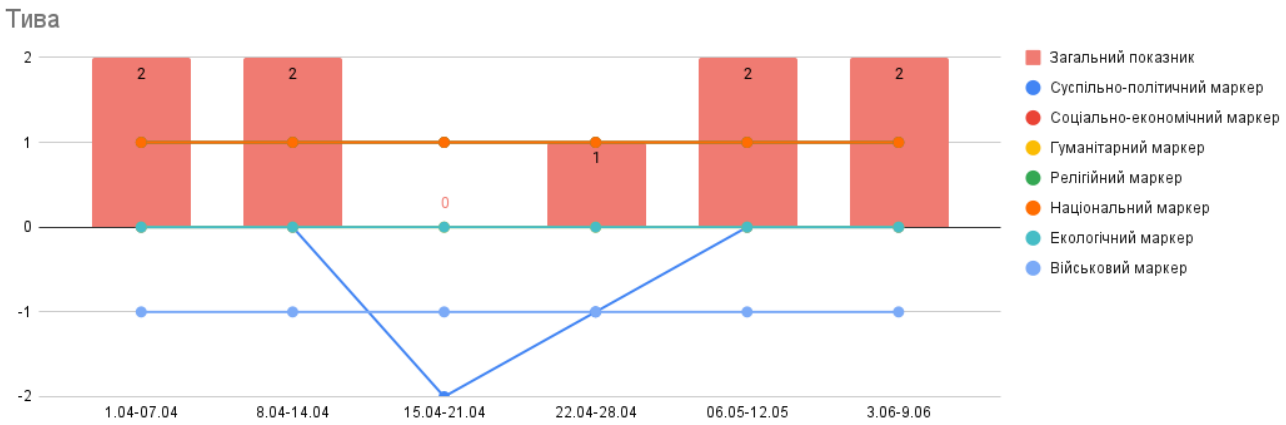

Весь час регіон перебував у орбіті впливу екс-міністра оборони тувинця Сергія Шойгу. Після його відставки розпочалася боротьба між кланом діючого керівника республіки Владислава Ховалига та екс-очільника, а нині віцеспікера Державної Думи Шолбана Кара-оола. Останій публічно звинуватив про погрози у бік своїх ставлеників – учасників війни в Україні, які брали участь в так званому «праймеріз» до місцевого парламенту від «Єдиної Росії» з боку «молодих людей в піджаках». Зі свого боку «Єдина Росія» звинуватила віцеспікера у фейках про партійний праймеріз. Цей конфлікт засвітив послаблення позицій людей Шойгу та ставку Кремля на нинішнього главу Тиви Ховалига (ставленика заступника глави Адміністрації Президента Сєргєя Кірієнка).

Через війну в Україні понад тисячу дітей в Тиві втратили батька. На червень 2024 року за верифікованими даними понад 500 тувинців загинули на війні (видання «Нива Тива»).

За даними дослідження «Демографія упала» Тива лідирує за кількість чоловіків залучених на війну – 9,3%.

У травні близько 100 тувинців, переважно ув’язнених, відправлені на службу в СВО. За офіційними даними в ЗМІ 540 тувинців були знищені під час війни в Україні.

Тива направила групу судмедекспертів в Ростов для упізнання загиблих. У Тиві створено Єдиний центр для допомоги військовослужбовцям та родинам безвісти зниклих.

У травні в Тиві заурештували журналістку Аллу Донгур-оол. 69 річна журналістка системно критикувала діючий уряд Тиви. За попереднього керівництва її вже тримали у в'язниці за критику влади.

Зі 170 шкіл в Тиві 91 – дерев'яна та знаходиться в аварійному стані.

Г) Центральні регіони

Центр — москва та область

І. Суспільно-політичний маркер. Упродовж березня-червня 2024 року в столичному регіоні рф можна виділити такі суспільно-політичні процеси.

1. «Перевибори» путіна та зміни в російському уряді, міністерстві оборони. Як наслідок, зсув до групи «технократів» і боротьба серед наближених до путіна за вплив.

2. Переслідування поміркованої опозиції. Причиною пожвавлення тиску на опозицію може бути демонстрація сили потенційним зрадникам режиму та російського імперіалізму.

3. Стрімка активізація доносництва. За весняний період доносництво в росії виходить на новий рівень. Тепер під тиск стали потрапляти навіть губернатори-путіністи та депутати Державної думи. Наслідком цього може стати ерозія вертикалі влади через зникнення імунітету від переслідувань, лояльних режиму.

4. Тиск на правозахисників. Масові суди над адвокатами та правозахисними організаціями.

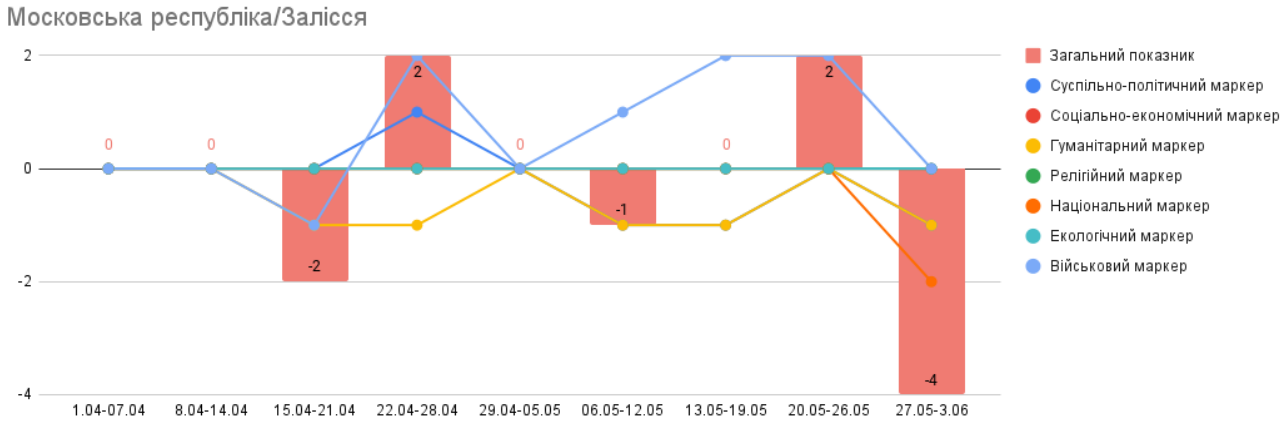

Здебільшого події в квітні-травні були пов'язані з тиском на потенційних опозиціонерів, а також цькуванням мігрантів. Цікаво, як кремль розділив сфери тиску. Поки «ни-

зи» зайнялися погромами проти киргизів, таджиків та узбеків, суди та ФСБ зайнялися посиленням судилищ над ліберальними журналістами та правозахисниками.

Впродовж наступних місяців можливе виникнення гарячого конфлікту між мігрантами та націоналістами. Після цього пропаганда рф знову (як перед виборами) поширить наратив про мирне співіснування в росії всіх народів, і конфлікт будуть намагатися погасити (можливо, навіть арештувавши кількох російських націоналістів).

Ситуація з переслідуванням опозиціонерів продовжується. Так само поширюються антимігрантські настрої. Напруга в суспільстві зростає, відповідно до дедалі більш хаотичного пошуку потенційних ворогів у країні, що своєю чергою може спричинити делоялізацію еліт владі кремля.

II. Соціально-економічний маркер. Економічний стан московського регіону й сусідніх областей повільно погіршується в таких галузях.

1. Сільське господарство. Вже з березня населення росії почали готувати до підвищення цін у сільському господарстві влітку, через поганий врожай та шкоду, завдану санкціями.

2. Фінансові труднощі. Після березневих «виборів» прогноз «долар по 200» почав реалізовуватися після запровадження червневих санкцій проти московської біржі. Панікa на фінансових ринках активізувала істерію серед російських бізнес-кіл.

3. Конфлікт бізнесу та урядової програми реформ оподаткування, через намагання уряду рф зробити популістські кроки і збільшити тиск на бізнес.

III. Гуманітарний маркер. У гуманітарній сфері ситуація ідентична суспільно-політичним процесам.

1. Переслідування громадських та молодіжних організацій.

2. Тиск на культурних діячів, що займаються антивоєнною діяльністю.

3. Заборона або перевірки багатьох міжнародних організацій, метою яких є гуманітарна діяльність на території рф.

IV. Національний маркер. Основною конфліктогенною ситуацією в регіоні є переслідування представників Центральної Азії після теракту в «Крокус Сіті Холі». Як наслідок, формування «народних дружин» для самосуду над мігрантами, масові арешти та облави в місцях їх скупчення. Дії російських силовиків призвели до погіршення відносин рф із Таджикистаном та іншими державами Центральної Азії. Зростання дискримінації також торкнулося загалом мусульманського населення столичного регіону.

V. Військовий маркер. Найбільш вагомі події за цим маркером пов’язані з ураженнями ЗСУ російських НПЗ та арештами заступників міністра оборони, генералів та офіцерів пов’язаних із постачанням Збройних сил рф. Наслідком цього можуть стати серйозні проблеми у відносинах Кремля з військовими елітами. Враховуючи нещодавнє

звільнення від юридичної відповідальності полковника ФСБ, якого звинувачували в корупції, між спецслужбами та військовими може розпалюватися тіньовий конфлікт.

Особливу увагу привертає активізація «доносництва» серед російських еліт і простих громадян. Атаки українських БПЛА викликають у військових та силовиків паніку, що проявляється в «полюванні на відьом», яке поки тільки набирає обертів

Полювання на відьом торкається міністерства оборони й особисто Шойгу. За чутками, путін намагається підірвати авторитет міністерства оборони росії для збереження балансу влади в кремлі. Подальші дії москви будуть тільки посилювати недовіру між відомствами й можуть поглибити розпад еліт московії.

20 травня путін звільнив із посади заступника міністра оборони Юрія Садовенка. 21 травня відбувся арешт за підозрою в шахрайстві генерал-майора Івана Попова. Він командував 58-ю армією, що брала участь в окупації Маріуполя, критикував міністерство оборони рф за помилки та мовчазно підтримав бунт Прігожина. 23 травня військовий суд арештував заступника голови генерального штабу рф Вадіма Шамаріна. Також арештовано офіцера державного департаменту постачання армії рф Владіміра Вертєлєцкого.

Впродовж травня особливу увагу викликає протистояння силовиків та вищого офіцерського складу військових сил рф. Арешти та звільнення збльшують конфлікт, що тільки набирав обертів із «бунту Пригожина» й наразі виходить за межі контролю Кремля. Прогноз: упродовж наступного місяця ситуація для силовиків може погіршитися. Хід має бути за військовими, і, можливо, до річниці «виступу Пригожина» ми побачимо ще один заколот у лавах збройних сил рф.

Карелія

Міноборони росії розмістило в Карелії «Іскандери», обґрунтовуючи це як відповідь російської влади на вступ Фінляндії до НАТО.

У регіоні розташоване урочище Сандармох, де було розстріляно, зокрема, визначних діячів українського суспільного руху 1920–30-х років. Проте, очікувано, пам’ятка перебуває в занедбаному стані. Російська влада прагне стерти із суспільної пам’яті сталінський терор.

Суспільство перебуває в напруженому стані після теракту у «Крокусі». Напруження докотилося навіть до Карелії. Обиватели нервово реагують на будь-що, що нагадує стрілянину, вибухи тощо. Скасовують масові заходи, зокрема фестивалі. Основними факторами суспільного хвилювання є екологічні проблеми, зокрема, адекватне використання водойм та точок доступу до них. Фейкова опозиція у вигляді «Справедливої росії» намагається взяти ці процеси під контроль, очоливши їх. Їм у цьому потурає місцева влада, йдучи на поступки. Мета цього «цирку» очевидна. «Справедлива росія» таким чином позиціонується як єдина дієва опозиція, що має допомогти консолідувати суспільне невдоволення навколо себе й надалі спрямовувати його у «правильне» русло.

Окремо відзначаємо стривоженість влади напередодні традиційного «побєдобєсія» на 9 травня. Цього року відчутна напруженість і паніка, що призвело до обмеження масових заходів та навіть рекомендацій перенести в режим онлайн традиційну ходу «Безсмертного полку».

Основними торговими партнерами республіки Карелії за підрахунками на 2023 рік стали Китай, Білорусь, Індія та Туреччина. Проте жодна країна, навіть Китай, не змогла замінити той обсяг зовнішньоекономічної торгівлі, який був у Карелії з Фінляндією.

За нинішніх обставин у Карелії інтерес до вивчення фінської мови згасає. Як наслідок, зменшується етнічна кількість її носіїв. 20 квітня в Карелії відзначили День карельської та вепської писемності. Вепси — нечисленний народ фіно-угорської мовної групи, що традиційно проживає в росії на території Республіки Карелія. Однак Карелія досі залишається єдиною республікою в рф, де мова титульного народу регіону не має офіційного статусу.

У травні в селищі Панозеро між владою та населенням виник конфлікт через рішення закрити єдину школу. Незважаючи на одноголосний протест батьків, чиновники повідомили, що все вже вирішено. Натомість учнів запропонували перевести до Кемського інтернату, який, за словами батьків, розташований за сотні кілометрів від селища.

Санкт-Петербург і Ленінградська область

З одного боку, стверджувати про наявність будь-яких відцентрових і федералістських тенденцій у Санкт-Петербурзі на сьогодні неможливо. Навпаки, більшість новин демонструє слідування пітерськими місцевими елітами й громадянами курсом центру. З іншого боку, треба звернути увагу на наявні конфліктні ситуації, особливо в національній сфері, що впливають на загострення міжнаціональних і міжетнічних конфліктів у Петербурзі як у другому центрі рф. Також треба враховувати факти спротиву т. зв. «виборам», новини про злочинність, спричинену колишніми учасниками т. зв. СВО, та інші інциденти.

Щодо конфліктів у національній площині, спостерігається намагання влади «згладити» конфлікти, «не провокувати» спільноту. Таким чином, створюється картина «дружби народів» 1 мирного співіснування національних меншин і корінного населення центрів росії.

Зокрема, у Петербурзі підлітки з Узбекистану просто так побили чоловіка в саду Сан-Галлі на Ліговському проспекті. Постраждалий помер на місці. Справу перекваліфікували на «хуліганство», бо чоловік помер не від побоїв, а від серцевого нападу.

Східна Слобожанщина

Попри те, що фальсифікації на виборах не зустріли широкого спротиву населення, трапляються й випадки зриву виборчого процесу заливом зеленки в урни з бюлетенями.

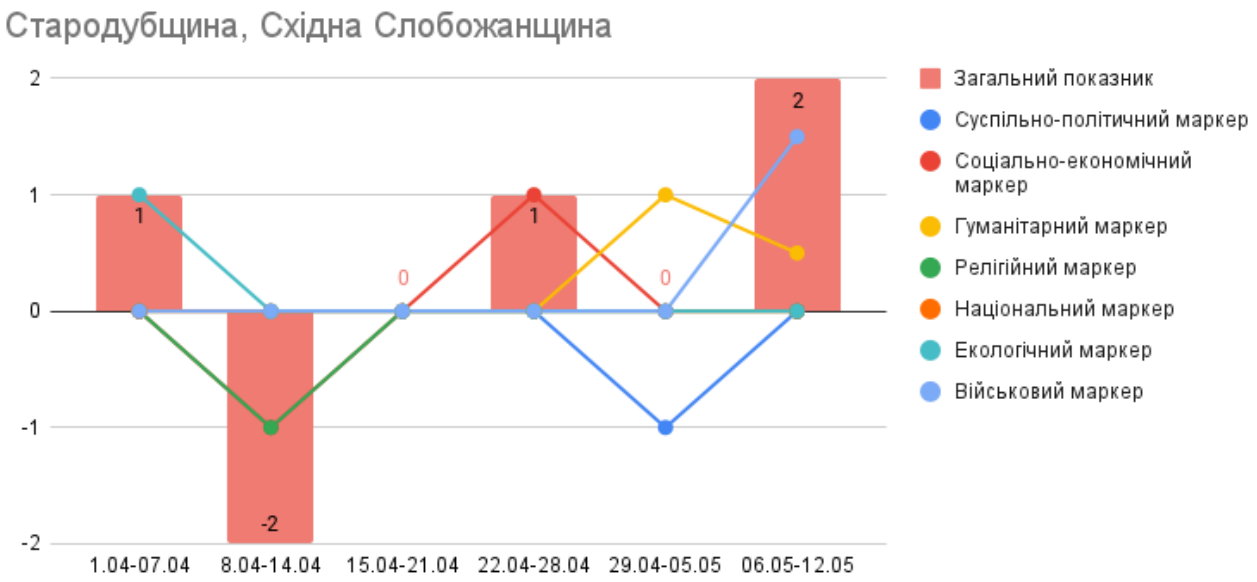

Перенесення бойових дій на територію країни-агресора гостро відображається на прикордонних регіонах. По завершенню виборів інфопростір місцевих ЗМІ заповнений новинами про обстріли та сутички на кордоні з Україною. Будь-які сепаратистські чи антивоєнні тенденції надходять або від армії України та російських добровольців, або від стомлених обстрілами представників місцевого населення.

Проект здійснюється в партнерстві з:

- Ініціативою **«Антиімперського блоку народів»**. Партнерська сторінка: ***сторінки АБН*** та ***групи*** в мережі Facebook, сайт: https://abn.org.ua.
- громадською організацією **«Український студент»**.

Недержавний аналітичний центр «Українські студії стратегічних досліджень» у 2024 році проведе низку дослідницьких проектів щодо розвалу росії та національних інтересів України у світі — детальніше дивіться на наших ресурсах https://linktr.ee/nac.ussd/

Запрошуємо зацікавлених експертів та організації долучатися до партнерства.

Авторський колектив ПЕРШЕ ПІВРІЧЧЯ 2024

Юрій Сиротюк
Юрій Олійник
Михайло Кублій
Микола Волгов
Михайло Александров
Карина Коняєва
Ольга Яковець
Анатолій Максимов
Дарія Шаповал
Ірина Євдоченко
Ярослав Ніцой
Михайло Цирульник
Іван Янюк
Олена Маковецька
Марта Колеснік
Юлія Гришина
Анна Недашківська
Переклад на англійську — Олександр Чупак